

Jenni Kempe 1300658
Miisa Reunama 1300660

Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa

Integroiva kirjallisuuskatsaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kättilö AMK

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyön toteutus (SX00AA78-3028)

27.04.2016

Tekijät Otsikko Sivumäärä Aika	Jenni Kempe, Miisa Reunama Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa 42 sivua + 2 liitettä 27.04.2016
Tutkinto	Kättilö AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Kättilötyön suuntautumisvaihto
Ohjaaja	Kättilötyön lehtori, TtT, Pirjo Koski
<p>Opinnäytetyön aiheena ovat hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa. Kunniaväkivalta on yksi naisiin kohdistuvan väkivallan monista muodoista. Sillä tarkoitetaan yhteisön tai kulttuurin asettamia seksuaalimoraaliin liittyviä käytöstapoja ja niihin liittyvää yhteisöllistä kunnia-ajattelua. Tavoitteena on tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa kunniaväkivallasta ja sen ehkäisystä. Tutkimuskysymykset ovat 1) Miten kunniaväkivalta ilmenee? 2) Mitkä ovat hyviä käytänteitä ehkäistä kunniaväkivaltaa? Opinnäytetyö on osa kansainvälistä Metropolissa suunnitteilla olevaa Daphne-hanketta, joka keskittyy naisiin, nuoriin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseen ja ehkäisyyn.</p> <p>Opinnäytetyö on integroiva kirjallisuuskatsaus. Aineisto koostuu kvalitatiivisista ja kvantitatiivisista tutkimuksista sekä eri hankkeiden loppujulkaisuista, jotka ovat analysoitu käyttäen induktiivista lähestymistapaa. Aineisto koottiin CINAHL-tietokannasta ja manuaalisesti hyödyntäen kirjallisuutta sekä internetin hakukoneita.</p> <p>Tulosten mukaan 1) kunniaväkivalta ilmenee pääasiassa psyykkisen väkivallan eri muotoina. Näitä ilmenemismuotoja ovat alistaminen, väheksyminen, vapauden ja/tai elintilan rajoittaminen sekä uhkailu ja pelottelu. Kunniaväkivaltaa ilmenee myös fyysisenä pahoinpitelyinä. Tulokset osoittavat, että 2) hyviä käytänteitä ehkäistä kunniaväkivaltaa ovat luottamuksen ja tukiverkoston luominen, turvallisen ympäristön luominen, yksilöllisyyden huomiointi, asianmukaisen tiedonanto uhreille ja henkilökunnalle, yhteistyön hyödyntäminen sekä tarvittavan avun saatavuus.</p> <p>Tulosten perusteella kunniaväkivallan ehkäisystä tarvitaan lisätutkimuksia, jotta käytänteitä voisi soveltaa paremmin käytännön hoitotyöhön. On myös kehitettävä toimintamalleja, joilla kunniaväkivaltaa voidaan ennaltaehkäistä jo ennen kuin sitä tapahtuu.</p>	
Avainsanat	kunniaväkivalta, ehkäisy, naisiin kohdistuva väkivalta

Authors Title	Jenni Kempe, Miisa Reunama Best practices to prevent honor-related violence
Number of Pages Date	42 pages + 2 appendices 27 April 2016
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Midwifery
Instructor	Pirjo Koski, Principal Lecturer, PhD
<p>The aim of this bachelor thesis is to produce knowledge about honor-related violence and its prevention. Honor-related violence is one of the many forms of violence against women. It refers to specific sexual, moral and behavioral manners set by the community or culture which include communal honor-thinking. The study questions are 1) How honor-related violence is evidenced? 2) What are the best practices to prevent honor-related violence? This thesis is part of an international Daphne-project which is under planning in Metropolia University of Applied Sciences.</p> <p>This thesis is an integrated review of literature. Data consists of qualitative and quantitative studies and final reports of different projects, and it is analyzed by using inductive approach. Data is collected from the CINAHL-database and by manually using literature and the internet.</p> <p>Based on the findings 1) honor-related violence appears mainly in different forms of psychological violence such as subordination, understating, restriction of freedom and/or personal space and intimidation. Honor-related violence also appears in physical abuse. Findings show that 2) the best practices to prevent honor-related violence are creating trust and social connections, creating a safe environment, taking individuality into account, giving accurate information to victims and personnel, exploiting collaboration and having the needed help available.</p> <p>Findings suggest more research is needed about prevention of honor-related violence. More information is needed about practices before they can properly be applied into practical nursing. Procedures must be developed so that honor-related violence can be prevented before it occurs.</p>	
Keywords	hono(u)r-related violence, prevention, violence against women

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa	2
2.1	Kunniaväkivalta	2
2.1.1	Kunniaväkivallan ilmenemismuodot	4
2.1.2	Kunniaväkivallan vaikutukset	5
2.2	Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy	6
2.2.1	Väkivallan kansainvälinen ehkäisy	6
2.2.2	Hyvät käytänteet ja ennaltaehkäisy	7
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	8
4	Aineisto ja menetelmät	8
4.1	Integroiva kirjallisuuskatsaus	8
4.2	Tiedonhaun kriteerit ja käytetyt tietokannat	10
4.3	Aineiston analyysi	12
4.4	Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimukset	14
4.5	Kirjallisuuskatsaukseen valitut hankkeet ja ohjelmat	16
5	Työn tulokset	18
5.1	Kunniaan liittyvän väkivallan ilmenemismuodot	18
5.2	Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaan liittyvää väkivaltaa	19
5.2.1	Yleiset käytänteet	19
5.2.2	Hankkeissa ja projekteissa kehitetyt käytänteet	24
6	Pohdinta ja johtopäätökset	26
6.1	Tulosten tarkastelu	26
6.2	Menetelmän tarkastelu	30
6.3	Eettisyys	31
6.4	Luotettavuus	32
6.5	Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	35
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Tiedon hakeminen	
	Liite 2. Aineiston analyysitaulukko	

1 Johdanto

Terveydenhuoltoalan ammattilaiset kohtaavat päivittäisessä hoitotyössä entistä enemmän eri kulttuuritaustan edustajia monikulttuurisuuden lisääntymisestä johtuen. (Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa 2005. 27.) Tilastokeskuksen (2014) mukaan maahanmuutto on yli kaksinkertaistunut vuosien 1990–2014 välisenä aikana. Naisiin kohdistuva väkivalta on globaali ongelma sekä naisten terveyteen ja tasa-arvoon vaikuttava ihmisoikeuskysymys. Väkivallan ehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat avainasemassa tämän kansanterveysongelman ratkaisemisessa. Lähisuhde- ja perheväkivallalla on monia ilmenemismuotoja, joista yksi on kunniaan liittyvät konfliktit ja kunniaväkivalta. (Mitä lähisuhde- ja perheväkivalta on? 2015.)

Kunniaan liittyviä konflikteja on useiden yhteisöjen keskuudessa ja ne ovat osa muinaista perinnettä (Ihmisoikeusliitto 2015). Kunniaan liittyvällä konfliktilla tarkoitetaan tilannetta, joka ratkaisemattomana saattaa johtaa väkivaltaan. Kunniaväkivallasta puhutaan, kun käytetään kunnia-ajatuksen vuoksi selkeää henkistä tai fyysistä väkivaltaa. (Aapakallio 2014:6.) Kunniaväkivalta kohdistuu pääsääntöisesti naisiin, mutta uhreina voivat olla myös miehet. Kunniaväkivalta tai kunniaan liittyvät konfliktit eivät ole kytkeytyneet tiettyihin uskontoihin tai maihin. (Ihmisoikeusliitto 2015.) On huomioitava, että patriarkaalinen yhteisö kuitenkin vaikuttaa sen ilmenemiseen. Patriarkaalisissa yhteisöissä miesten dominoiva käytös, perinneskeisyys ja naisten objektiivinen asema luovat puitteet kunniaväkivallalle. (Aapakallio 2014:5.)

Opinnäytetyömme aiheena ovat hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa. Tavoitteena on tuottaa tietoa kunniaväkivallasta näyttöön perustuen sekä hyvistä käytänteistä ehkäistä sitä. Käytänteellä tarkoitetaan käytössä olevaa tapaa tai menettelyä (Sivistys-sanakirja 2015). Opinnäytetyö on osa kansainvälistä Metropolia-ammattikorkeakoulussa suunnitteilla olevaa Daphne- hanketta. Daphne-hanke on ensisijaisesti kehitetty yksivuotisella suunnitelmalla vuonna 1997, tarkoituksenaan väkivallan uhrien tukeminen sekä naisiin, nuoriin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan ja haitallisten käytänteiden ehkäisy. Suuren suosion saavutettuaan hanketta on jatkettu. Vuosien 2014-2020 välisellä ajalla Daphne-hanke on osa ”Oikeudet, tasa-arvo ja kansalaisuus”-ohjelmaa. (European Commission 2016.)

2 Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa

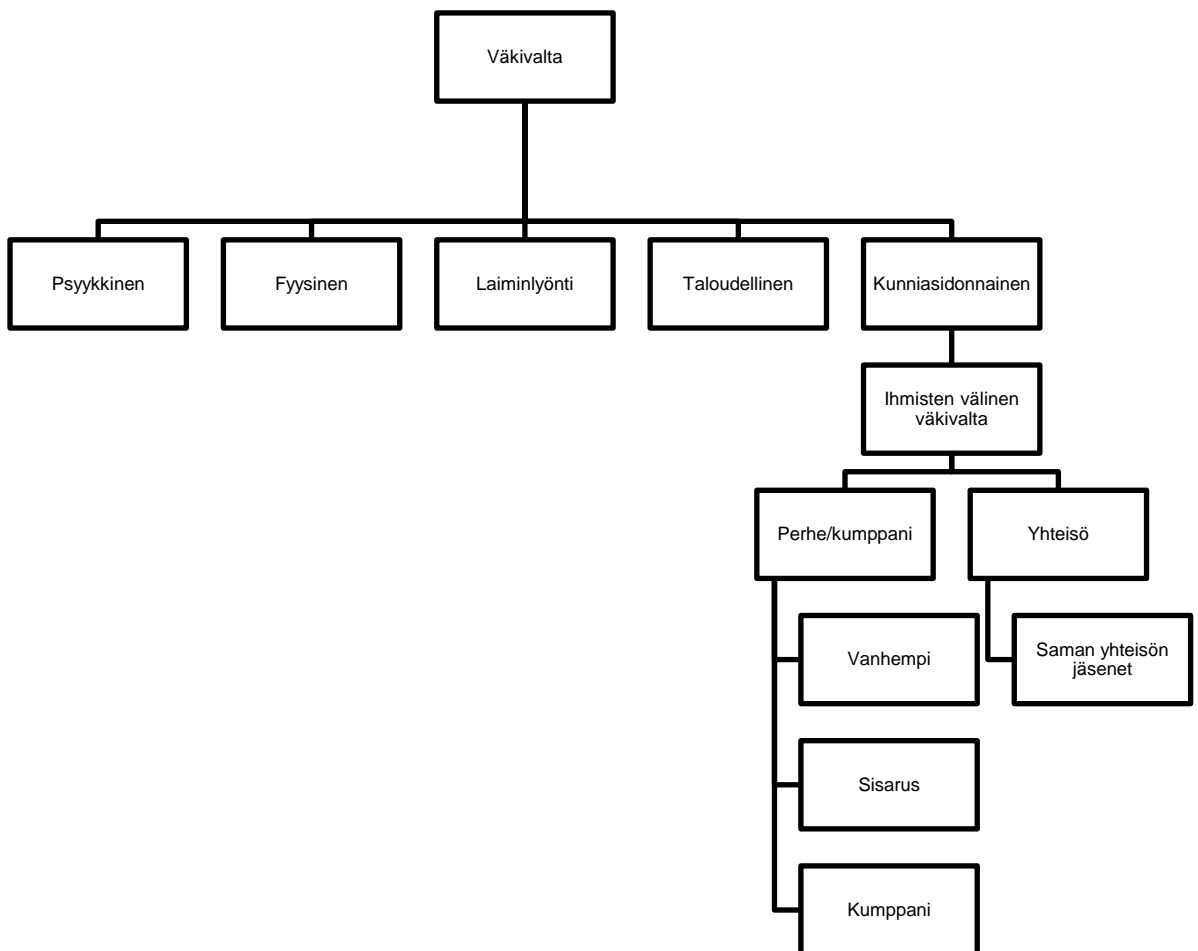
2.1 Kunniaväkivalta

Väkivallalla on monia eri ulottuvuuksia, joten myös määrittelytapoja on monia. Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee väkivallan fyysisen voiman tai vallan tahalliseksi käyttämiseksi, joka kohdistuu yksilöön itseensä, toiseen henkilöön tai ihmisryhmään ja yhteisöön. WHO:n mukaan väkivallaksi luokitellaan myös sillä uhkaaminen. Määritelmässä väkivalta linkittyy itse tekoon enemmän kuin sen seurauksiin. (Salomaa 2005: 21.) Väkivallan eri muodot pitävät sisällään muun muassa fyysisen, seksuaalisen ja henkisen väkivallan. Väkivaltaiset teot voivat myös ilmetä perustarpeiden tyydyttämisen estämisenä tai laiminlyöntinä, esimerkiksi taloudellisena väkivaltana, kaltoinkohteluna sekä kulttuurisena tai uskonnollisena väkivaltana. Käsitteenä kulttuurinen tai uskonnollinen väkivalta pitää sisällään väkivallalla uhkaamisen tai sen käytön perustellen teon yksilön uskontoon tai kulttuuriin viitaten, esimerkiksi kunniaväkivallan. (Mitä lähisuhde- ja perheväkivalta on? 2015.)

Kunniaväkivallalla tarkoitetaan yhteisön tai kulttuurin asettamia seksuaalimoraaliin liittyviä käytöstapoja ja niihin liittyvää yhteisöllistä kunnia-ajattelua. Yksilön käyttäytyminen vaikuttaa koko yhteisöön, minkä vuoksi jokaiselta yhteisön jäseneltä odotetaan tiettyjen seksuaalimoraalikäsitysten mukaista käyttäytymistä. (Kunniaväkivalta. 2015.) Kunnia-ajattelun roolijako on erilainen miesten ja naisten välillä. Ajatellaan, että naisten ja tyttöjen kunnia vaatii erityistä suojelua. Miesosapuolten velvollisuus on puolestaan huolehtia naisten käyttäytymisen kontrolloinnista. (Kunniaväkivalta 2015.) Kunniaväkivallan käyttö on usein liitoksissa patriarkaalisiin kulttuureihin, joissa naisen neitseellisyttä pidetään yhteisön keskuudessa arvokkaana. Koskemattomuuden menetys voidaan tällöin kokea koko sukuun tai yhteisöön kohdistuvana kunnianloukkauksena. (Hallenberg 2008:90.) Aapakallio (2014:1-2.) kuvaa kunnia-ajattelua symboliseksi ja abstraktiksi arvoksi, jolla yksilön, perheen ja yhteisön arvoa voidaan määritellä. Tämän vuoksi kunnia-käsitystä on vaikea ilmaista yksiselitteisesti. On kuitenkin huomioitava, että alueilla ja maissa, joissa kunniaväkivaltaa esiintyy eniten, on sanalla monta eri merkitystä ja sanamuotoa. Vaikka kunnia on tiiviisti kytköksissä hallinnantunteeseen, on kunnia-asioissa tulkinnan varaa. Ongelmana kunniaväkivaltaa kohdanneiden naisten auttamisessa on se, ettei suurin osa maahanmuuttajanasista hae apua monista erisyistä. Näihin syihin lukeutuu muun muassa tiedon puute auttajatahoista, naisten oike-

uksista sekä Suomen oikeusjärjestelmästä. Naiset toivovat saavansa näistä tietoa omalla äidinkielellään heti maahan saavuttuaan. Myös auttajatahojen pitäisi lisätä näkyvyyttään ja olla helpommin saatavilla. (Pihlaja 2012: 2.)

Kunniaan liittyvän väkivallan tyypittely osana väkivallan eri ulottuvuuksia on esitetty kaaviossa 1. Kaavio mukailee WHO:n raportissa (Salomaa 2005: 23) esitettyä väkivallan typologia-kaaviota.

Kaavio 1. Kunniaan liittyvä väkivalta yhtenä väkivallan muodoista

2.1.1 Kunniaväkivallan ilmenemismuodot

Kunniaväkivalta on perinnäistapa, joka voi ilmetä naisen uhkailemisena, vapauden rajoittamisena tai fyysisenä väkivaltana. Kunniaväkivallan äärimmäinen ilmenemismuoto on niin sanottu kunniamurha, jolloin loukatun yhteisön jäsen tai jäsenet surmaavat häpeällisesti käyttäytyneen osapuolen puhdistaakseen yhteisön maineen. (Hallenberg 2008: 90.) Yksilön rikkoessa tai uhatessa rikkoa yhteisön seksuaalimoraalisia normeja, henkilöä painostetaan käyttäytymään yhteisön siveysperiaatteiden mukaisesti käyttämällä fyysistä tai psyykkistä väkivaltaa. Väkivallan käytöllä ja uhkauksilla pyritään ennaltaehkäisemään yhteisön kunnian menetys ennen yksilön häpeällistä käyttäytymistä. Väkivallan käyttö toimii myös merkittävässä roolissa yhteisön kunnian palautuksessa, kun yksilö on siveysperiaatteita jo rikkonut. Kaikki kunnian loukkaukseen liittyvät tilanteet eivät kuitenkaan systemaattisesti johda väkivaltaiseen käytökseen. (Kunniaväkivalta 2015.)

Kunniaväkivalta eroaa yhteiskunnassa tyypillisimmin tunnetusta parisuhde- ja perheväkivallasta siten, että väkivalta on yhteisön keskuudessa julkista. Väkivallan julkisuudella pyritään osoittamaan yhteisölle, että siveysperiaatteita rikkova käytös on otettu huomioon ja tilanteen pohjalta ryhdytty toimiin. (Turva 2010: 31.) Perheväkivalta puolestaan on yksilön reaktio tapahtuneisiin, kun taas kunniaväkivalta on koko yhteisön reaktio (Soisalo 2010: 58). Parisuhde- tai perheväkivalta voi tarkoittaa myös samaa sukupuolta olevien henkilöiden välisessä suhteessa tapahtuvaa väkivaltaa, kun taas kunniaväkivallassa on kyse eri sukupuolten välisestä epätasa-arvosta. Tässä suhteessa väkivallan tekijä on yleensä mies. (Simister 2012: 607.)

Kunniaväkivallan ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi tyttöjen ja naisten ympärileikkaus sekä pakkoavioliitot (Kunniaväkivalta 2015). Tyttöjen ja naisten ympärileikkauksella tarkoitetaan ulkoisten sukuelinten osittaista tai täydellistä poistamista tai vahingoittamista jollain muulla tavalla. Syynä ovat kulttuuriset tai muut ei-hoidolliset syyt. (Tyttöjen ympärileikkaus 2015.) Ympärileikattua naista pidetään kunnollisena, kunniallisena ja naimakelpoisena (Kunniaväkivalta 2015). Perinne elää joissain Lähi-idän ja Aasian maissa, mutta etenkin monissa Afrikan maissa. Tämän takia on tärkeää ottaa huomioon erityisesti ne maahanmuuttajat, jotka ovat tulleet maasta, missä tätä tapaa on harjoitettu. (Tyttöjen ympärileikkaus 2015.)

Pakkoavioliitto on liitto, jota toinen tai kumpikin osapuoli vastustaa. Järjestäjänä liitolle on usein perhe tai muu suku. Syitä pakkoavioliitoille on esimerkiksi halu kontrolloida epätoivottua käytöstä, kuten homoseksuaalisuutta. Syynä voi myös olla halu suojella perheen kunniaa ja avioliittoon saatetaan painostaa fyysisellä tai psyykkisellä väkivallalla. Virheellisesti ajatellaan, että pakkoavioliitto liittyy uskontoon, mutta todellisuudessa mikään maailmanuskonnoista ei kannusta pakkoavioliittoon. (Tytöjen pakkoavioliitot 2015.) Järjestetyllä avioliitolla tarkoitetaan puolestaan avioliittoa, joka ei perustu rakkauteen. Järjestetyssä liitossa puolisoehdokasta etsitään tiettyjen kriteerien mukaan yhdessä vanhempien ja sukulaisten kanssa. Kunniaväkivallasta puhuttaessa on syytä huomioida, etteivät järjestetty avioliitto ja pakkoavioliitto tarkoita samaa vaan kyseessä on kaksi erillistä avioliittokäytäntöä. (Aapakallio 2014: 7.)

2.1.2 Kunniaväkivallan vaikutukset

Väkivalta voi aiheuttaa fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja seksuaalisuuteen vaikuttavia ongelmia lyhyellä aikavälillä sekä pitkään jatkuneena erilaisia sairauksia (Väkivallan vaikutukset. 2013). Kunniaan ja sukupuoleen liittyvä väkivalta ei rajoitu vain tietyille alueille. Väkivallan kierteestä paenneet uhrin kärsivät teon vaikutuksista vielä pidemmälläkin aikavälillä. Kunnia- ja sukupuolisidonnainen väkivalta voi vaikuttaa mielenterveyteen ja psykososiaaliseen hyvinvointiin niin yksilön kuin yhteisönkin kohdalla, vaikutukset voivat kohdistua esimerkiksi äitiyteen ja omien lasten vieroksumiseen. Parisuhde- ja sukupuolisidonnaiseen väkivaltaan liittyvä muusta yhteisöstä eristäminen voi entisestään pahentaa negatiivisia psykologisia vaikutuksia. (Michelis – Megevand 2014.)

Yhteiskulttuureissa, joissa kunnia-ajattelu on keskiössä, naiset kasvatetaan pelkäämään häpeän tuottamista perheelle. Kunniaväkivaltaa paenneet naiset jäävät monesti eristetyiksi ja yksin, minkä vuoksi tunteet häpeästä ja pelosta säilyvät vielä pakenemisen jälkeenkin. (Dickson 2014: 31.) Korostuneet häpeän ja syyllisyyden tunteet, masennus, ahdistus sekä syömis- ja unihäiriöt ovat tunne-elämään ja sosiaaliseen kanssakäymiseen vaikuttavia ongelmia seurauksena koetusta väkivallasta. Psyykkisen oirehtimisen tunnistaminen on tärkeä osa uhrin auttamista. Mikäli väkivaltaa on tapahtunut, voi uhri myös käyttäytyä poikkeavan rauhallisesti ja välinpitämättömästi, mikä on osaltaan merkki henkisestä oirehtimisesta. (Väkivallan vaikutukset. 2013.)

Fyysiset vammat ilmenevät erilaisina ihovaurioina, murtumina tai muina traumaperäisinä vammoina. Fyysisiä vammoja voivat olla esimerkiksi mustelmat ja hiertymät, naarmut, silmä- ja aiovammat sekä palovammat. Seksuaalisuuteen vaikutukset ovat moninaiset. Seksuaaliset ongelmat voivat ilmetä mm. sukupuolitauteina, seksuaalisten halujen heikkenemisenä tai jopa hedelmättömyytenä. (Väkivallan vaikutukset. 2013.)

Pitkäaikaissairauksina väkivallan uhrit voivat itsekin omaksua väkivaltaisen tai rikollisen käyttäytymisen. Muita oireita voivat olla esimerkiksi posttraumaattinen stressireaktio, erilaiset fobiat, psykosomaattiset ongelmat, päihteiden väärinkäyttö tai itsetuhoisuus ja riskikäyttäytyminen. Päihteiden käyttö sekä erilaiset epäterveelliset elämäntavat toimivat altistavana tekijänä erilaisille pitkäaikaissairauksille, kuten syöville ja sydän- ja verisuonisairauksille. (Väkivallan vaikutukset. 2013.)

2.2 Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy

2.2.1 Väkivallan kansainvälinen ehkäisy

WHO jakaa väkivallan ehkäisyn kolmeen pääluokkaan. Ensimmäiseen luokkaan lukeutuu väkivallan ehkäisy ennen sen syntyä. Yleiset toimet väkivallan ehkäisyssä kohdistuvat ryhmiin ja yhteisöihin, kuten kouluihin. Yleisiksi toimiksi mukaan luetaan muun muassa erilaiset koulujen mediakampanjat ja oppikurssit, valikoituja ryhmäkohtaisia toimia ovat esimerkiksi yksinhuoltajien vanhemmuuden tukeminen. Toinen luokka koostuu välittömästä reagoinnista väkivallan tekoon. Välittömällä reagoinnilla tarkoitetaan tilanteita, joissa uhrien kohtaamaan väkivaltaan reagoidaan muun muassa sairaaloissa ja ensiapuasemilla. Näissä tilanteissa väkivallan teko on jo tapahtunut ja pääpaino on uhrien akuutissa auttamisessa. Kolmas luokka tähtää väkivallan uhrien pitkäaikaiseen auttamiseen esimerkiksi kuntoutukseen ja yhteiskuntaan sopeuttamisen avulla sekä yrityksenä lievittää tapahtuneesta aiheutuneita henkisiä traumoja. (Salomaa 2005: 34-35.)

Väkivallan ehkäisyn ja siihen puuttumisen päähuomiona ovat tällä hetkellä toisen ja kolmannen luokan ehkäisykeinot, jolloin väkivallan teko on jo tapahtunut. Huomio kohdistuu myös väkivaltaisesti käyttäytyneen henkilön hoitoonohjaukseen. WHO:n raportissa nostetaan esiin, että ennaltaehkäisyyn on panostettava nykyistä enemmän. Väkivallan ehkäisyssä kokonaisvaltaisen lähestymistavan avulla on saavutettavissa pa-

remmat tulokset uhrien tukemisessa ja suojelemisessa, väkivallattomuuden edistämisessä ja väkivallan läsnäolon vähentämisessä yhteiskunnassa. Kokonaisvaltainen reagointi mahdollistaa myös muutoksen väkivaltaa synnyttävissä rakenteissa. (Salomaa 2005: 35.)

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja syrjimyksen eliminoinniksi Euroopan unioni on solminut Istanbulin sopimuksen. Sopimus on ensimmäinen Euroopan sisäinen naisia koskeva ihmisoikeudellinen sopimus, jonka tarkoituksena on lisäksi väkivallan uhrien suojeleminen, tekijöiden vastuuseen saattaminen sekä molempien sukupuolien välisen tasa-arvon edistäminen. Istanbulin sopimus on astunut voimaan Suomessa syksyllä 2015. Yleissopimus edellyttää toimia kaikilta sopimuksen osapuolilta kansalliseen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisytyöhön. Istanbulin sopimus tarjoaa sopimuksen osapuolille suuntaviivat väkivallan torjumiseen. (Ulkoasianministeriö 2015.)

2.2.2 Hyvät käytänteet ja ennaltaehkäisy

Käytänteellä tarkoitetaan käytössä olevaa menettelytapaa, kun taas käytännöllä viitataan käytössä olevien menettelytapojen kokonaisuuteen. Käytänteet muodostavat näin ollen käytännön. (Sivistyssanakirja 2015; Itkonen 1992.) Sivistyssanakirja (2015) luokittelee käytänteet ja käytännön synonyymeiksi, mutta Itkosen (1992) artikkelissa olevien esimerkkien perusteella termeillä on omat merkityksensä.

Käytäntö koostuu siis käytänteistä, ei "käytännöistä" (Itkonen 1992).

Ennaltaehkäisyllä ja ennaltaehkäisevällä työllä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään edistämään asiakkaan terveyttä ja hyvinvointia, sekä ylläpitämään niitä. Tavoitteena on tukea asiakkaita ja auttaa heitä ottamaan vastuuta omasta terveydenhuollostaan ja terveydestä. (OIVA peruspalvelukeskus. 2015.) Tässä opinnäytetyössä ennaltaehkäisyllä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla estetään naisiin kohdistuvan kunniaväkivallan käyttöä. Käsitlemme ennaltaehkäisyä näkökulmasta, jossa väkivallan tekoa ei ole tapahtunut aiemmin.

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa kunniaiväkivallasta ja sen ehkäisystä hoitotyön ammattilaisille ja opiskelijoille. Näyttöön perustuvuudella tarkoitetaan parhaan ja ajantasaisimman tutkitun tiedon käyttöä (Näyttöön perustuva toiminta. 2015). Tarkoituksenamme on aikaisempien tutkimusten ja kirjallisuuden avulla kuvailla naisiin kohdistuvaa kunniaiväkivaltaa sekä hyviä käytänteitä sen ehkäisyyn.

Opinnäytetyön keskeiset kysymykset ovat:

1. Miten kunniaan liittyvä väkivalta ilmenee?
2. Millaisia hyviä käytänteitä on ehkäistä kunniaan liittyvää väkivaltaa?

Kirjoitamme valmiin opinnäytetyömme pohjalta artikkelin, jota tarjoamme julkaistavaksi hoitoalan lehteen.

4 Aineisto ja menetelmät

4.1 Integroiva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksessa käydään analyttisesti läpi aihealueesta aiemmin tutkittua tietoa. Kirjallisuuskatsauksen tekijä muodostaa aineiston erittelyn pohjalta tutkimusongelmiin vastaavan synteesin. (Kirjallisista suoritustuodoista 2015; Miten teen kirjallisuuskatsauksen? 2015.) Salminen (2011:4) kuvaa raportissaan kirjallisuuskatsausta ”tutkimukseksi tutkimuksesta”, jolloin tutkimuksien tuloksia kootaan uudelleen ja luodaan uusia tuloksia aiheesta. Kirjallisuuskatsaus voidaan luokitella kolmeen eri tyyppiin, joita ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi. (Salminen 2011:6.)

Opinnäytetyömme on integroiva kirjallisuuskatsaus, joka on toinen kuvailevan kirjallisuuskatsauksen alaluokista. Integroiva kirjallisuuskatsaus antaa tutkittavasta ilmiöstä monipuolisen kuvan seulomatta tutkimusaineistoa yhtä tarkasti kuin systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Aineiston löyhempi seulonta mahdollistaa suuremman otoksen keräämisen tutkittavasta aiheesta. Integroivan kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aihepiiristä. Katsauksessa voi hyödyntää eri tutkimuksia,

huolimatta siitä, että niiden metodiset lähtökohdat poikkeavat toisistaan. (Salminen 2011: 6-8.) Integroivan kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on kerätä valitusta aihealueesta koskevaa tietoa yhteen, arvioida aiemman tiedon näyttöön perustuvuutta sekä tehdä yhteenkootun aineiston perusteella johtopäätöksiä aiheesta ja sen nykytilasta (Flinkman – Salanterä 2007:85).

Integroiva kirjallisuuskatsaus kytkeytyy monista kohdista systemaattiseen katsaukseen, mutta luo selkeästi laajemman kuvan aiheen kirjallisuudesta. Integroiva kirjallisuuskatsaus helpottaa aihealueen kirjallisuuden tarkastelua ja arviointia, sekä auttaa aineiston syntetisoinnissa. Kriittinen arviointi on tärkeä osa integroivaa kirjallisuuskatsausta, mikä puolestaan erottaa sen narratiivisesta katsauksesta. (Salminen 2011: 6-8.) Integroivan kirjallisuuskatsauksen teko jakautuu eri vaiheisiin. Aluksi tulee asetella tutkimusongelmat tai –kysymykset ja tehdä suunnitelma aineiston keruusta. Aineiston keruun jälkeen aineisto arvioidaan ja analysoidaan valitulla analyysimenetelmällä. Lopuksi esitetään aineiston pohjalta tehdyt tulkinnat ja tulokset. (Flinkman – Salanterä 2007: 88.) Integroivan kirjallisuuskatsauksen vaiheet on esitelty kaaviossa 2.

Kaavio 2. Integroivan kirjallisuuskatsauksen vaiheet

4.2 Tiedonhaun kriteerit ja käytetyt tietokannat

Aineistoksi on valittu tutkimusartikkeleita sekä hankkeita ja oppaita, jotka ovat tehty Euroopassa ja kuvaavat naisiin kohdistuvaa kunniaan liittyvää väkivaltaa sekä hyviä käytänteitä ehkäistä sitä. Valittu aineisto sijoittuu pääasiallisesti vuosien 2008–2015 väliselle ajalle. Poikkeuksena yksi (n=1) tutkimus, joka on vuodelta 2004 sekä yksi (n=1) opas vuodelta 2005. Poissulkukriteereihin kuuluu, että tutkimus käsittelee miesten välistä väkivaltaa. Tiedonhaun hakuprosessi esitellään taulukkona liitteessä 1.

Tutkimuksia haettiin CINAHL-tietokannasta. Haku toteutettiin hakusanoilla ”family honour”, hakutuloksena 65 (n=65) tulosta. Hakua rajattiin vuosien 2010-2015 väliselle ajalle (n=25). Ehtoihin lisättiin koko tekstin ja tiivistelmän saatavuus, näillä kriteereillä osumia löytyi yhteensä kahdeksan (n=8). Otsikon perusteella valittiin luettavaksi kolme (n=3) tutkimusta, joista valitsimme kaksi (n=2) aineistoon sisällön perusteella. Valitut tutkimukset vastasivat opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Loput kuusi (n=6) tutkimusta hylättiin, koska ne eivät vastanneet otsikon tai tiivistelmän perusteella opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin tai ne eivät täyttäneet maantieteellistä kriteeriä.

Jatkoimme hakuja Cinahl-tietokannasta hakusanoilla ”prevention of violence” AND ”women” AND ”research”, hakusanoilla 433 (n=433) osumaa. Aineistoa rajattiin vuosien 2010-2015 väliselle ajalle (n=158) ehtona koko tekstin ja tiivistelmän saatavuus (n=62). Maantieteellisesti tutkimus rajattiin Eurooppaan. Hakutuloksia löytyi 19 (n=19), joista viisi (n=5) valittiin luettavaksi otsikon perusteella. Näistä tutkimuksista luimme tiivistelmät. Hylkäsimme tiivistelmien perusteella neljä (n=4) tutkimusta, sillä ne käsitelivät naisiin kohdistuvan väkivallan muotoja, jotka eivät vastaa opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Näissä tutkimuksissa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tutkittiin muun muassa seksuaalisen väkivallan eri muotoina. Muita hylkäysperusteita olivat, että tutkimukset käsitelivät HIV:n ehkäisyä, tutkimus toteutettiin Euroopan ulkopuolella tai tutkimuksessa käsiteltiin väkivallan jälkiseuramuksia. Opinnäytetyön aineistoon valittu tutkimus (n=1) vastasi toiseen opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä.

Manuaalinen haku toteutettiin käyttämällä Googlen tietokantoja. Hakusanoina käytimme ”Karma Nirvana research”, hakuja ei rajattu. Hakuehdoilla löysimme Karma Nirvanan internetsivuston <http://www.karmanirvana.org.uk/>, josta löysimme opinnäytetyön toiseen tutkimuskysymykseen vastaavan tutkimuksen. Tiedon Karma Nirvana -järjestöstä saimme toisen tutkimuksen lähdeluettelon avulla. Kyseistä tutkimusta ei

kuitenkaan valittu osaksi aineistoamme, sillä se ei vastannut sisällöllisesti opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin. Karma Nirvana on Iso-Britanniassa toimiva järjestö, jonka tavoitteena on tarjota tukea Iso-Britanniassa asuville aasialaisille naisille, jotka kohtaavat kielitaidollisia tai kulttuurillisia ongelmia. Järjestön nettisivuilta on mahdollista löytää yleistä tietoa edellä mainituista ongelmista ja kunniaan liittyvästä väkivallasta sekä järjestön tekemiä tutkimuksia aihepiiriin liittyen.

Manuaalisessa haussa käytimme myös Google Scholar –hakukonetta. Google Scholar –hakukone on Googlen hakukone, joka rajaa automaattisesti haut tutkimuksiin ja tutkimusartikkeleihin. Hakukone tarjoaa annettujen hakusanoja parhaiten vastaavat tulokset ensimmäisiksi listassa. Haku toteutettiin hakusanoilla ”honour-related problems” AND ”girls”, haku rajattiin vuosien 2010-2016 väliselle ajalle. Hakukriteereillä löytyi 431 (n=431) osumaa, joista valitsimme parhaiten hakusanoja vastanneiden otsikoiden perusteella seitsemän (n=7). Lukemiemme tiivistelmien perusteella valitsimme aineistoon lopulta yhden (n=1) tutkimuksen, joka vastasi toiseen tutkimuskysymykseemme. Loput kuusi (n=6) tutkimuksista hylättiin, sillä ne eivät vastanneet opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin, tutkimuksen otoksena oli sekä miehiä että naisia, tutkimusta ei ollut saatavilla suomeksi tai englanniksi tai tutkimus oli tuotettu Euroopan ulkopuolella. Suurin hylkäysperuste oli etteivät tutkimukset olleet saatavilla sähköisesti tai manuaalisesti. Valitsemamme tutkimus (n=1) oli luettavissa kansainvälisessä tieteellisessä lehdessä, jonka saimme luettavaksi Helsingin yliopiston kirjastosta. Hakukriteereillä löysimme myös kaksi (n=2) tutkimusta, jotka olimme jo valinneet osaksi aineistoa aiemmissa hauissa.

Hakuprosessin aikana olimme yhteydessä Ihmisoikeusliiton koordinoivan Kitke!-hankkeen projektipäällikköön, jonka suositteli Kitke!-hankkeestakin kertovaa teosta. Haimme teoksen manuaalisesti Google-hakukoneella hakusanoilla ”osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus”, hakutuloksia löytyi 768 (n=768). Hakutuloksista löysimme oikean sivuston, jolta kyseinen teos oli luettavissa. Valitsimme teoksen osaksi aineistoa, koska siinä kuvattiin Kitke! –hankkeessa kehitettyä kunniaväkivallan ehkäisymenettelmää sekä kerrottiin itse hankkeesta. Kyseinen hanke tekee kunniaväkivallan ehkäisytyötä Suomessa. Saimme Kitke!-hankkeen projektipäälliköltä myös hankkeen tueksi tehdyn kyselytutkimuksen. Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli kuitenkin vain selvittää etnisten vähemmistöryhmien kunniakäsitteitä ja lähteä niiden pohjalta kehittämään kunniaväkivallan ehkäisymenetelmiä. Emme ottaneet kyselytutkimusta osaksi aineistoa, sillä se käsitteli sekä miesten että naisten yleistä suhtautumista kunnia-ajatteluun eikä sinällään antanut konkreettisia ehdotuksia kunniaväkivallan ehkäisyyn.

Manuaalinen haku jatkui Google-hakukoneella hakusanoilla ”naisiin kohdistuva väkivalta” AND ”ehkäisy”. Hakua ei rajattu. Hakutuloksista löysimme Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sivustolta Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman esittelyn, itse ohjelmaa pääsimme lukemaan sivustolta löytyneen internet-linkin kautta. Toimintaohjelma on luettavissa kokonaisuutena sähköisesti Julkarissa. Kyseessä on Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisema toimintaohjelma, jonka tavoitteena on vaikuttaminen asenteisiin ja käyttäytymismalleihin, joiden avulla voidaan vähentää ja ehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa Suomessa. Valitsimme ohjelman osaksi aineistoa sisällön perusteella, sillä se vastasi toiseen opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Etsimme manuaalisesti myös toisen Sosiaali- ja terveysministeriön julkaiseman oppaan, joka käsittelee tarkemmin maahanmuuttajanaisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Haku toteutettiin Googlestä hakusanoilla ”maahanmuuttajanaiset” JA ”väkivalta”. Kyseisellä haulla löysimme oppaan verkkojulkaisun.

Toteutimme manuaalisen haun Googlestä hakusanoilla ”honour-related violence” AND ”UK”. Hakusanoilla löysimme verkkodokumentin, joka käsittelee kunniaväkivaltaa Iso-Britanniassa. Kyseessä oleva raportti kuvaa Iso-Britanniassa esiintyvää kunniaväkivaltaa ja tarjoaa konkreettisia parannusehdotuksia kunniaväkivallan ehkäisyyn ja vähentämiseen. Raportti tarjoaa perustietoa kunniaväkivallasta, mutta huomion kohteena on siinä esitetyt ehkäisykeinot. Valitsimme raportin, koska sen avulla pystymme saamaan konkreettisia ehdotuksia kunniaväkivallan ehkäisyyn kansainvälisellä tasolla.

4.3 Aineiston analyysi

Aineisto on analysoitu induktiivisella eli aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Induktiivinen aineiston analyysi voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri vaiheeseen. Näitä vaiheita ovat aineiston pelkistäminen eli redusointi, aineiston ryhmittely eli klusterointi sekä aineiston abstrahointi, jonka avulla aineistosta luodaan tutkimuskysymyksiin vastaavat teoreettiset käsitteet. (Tuomi - Sarajärvi 2009: 108.)

Aineiston redusointia ohjaavat opinnäytetyömme tutkimuskysymykset. Ensimmäisessä vaiheessa aineistosta poimitaan alkuperäisiä ilmauksia, jotka kuvaavat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tässä vaiheessa on huomioitava, että aineistosta poimitaan ilmauksia siten, että kaikki tutkimuksen kannalta epäoleellinen jää pois. Aineiston pelkistämistä helpottaa esimerkiksi erivärisillä kynillä alleviivaus. Tutkimuksesta saatua informaati-

tiota tiivistetään pelkistämällä aineistosta poimitut alkuperäisilmaukset. (Tuomi - Sarajärvi 2009: 109.)

Aineiston analysoinnin toisessa vaiheessa eli ryhmittelyssä aineistosta etsitään samankaltaisuuksia, jotka yhdistetään omiksi luokikseen. Toisin sanoen, aiemmin aineiston pohjalta luodut pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokkiin. Muodostetut alaluokat tulee nimetä niiden sisältöä kuvaavalla tavalla. Alaluokkiin jaottelun jälkeen on vuorossa aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Käsitteellistämisen avulla aineistosta valitun tiedon perusteella luodaan teoreettisia käsitteitä. Abstrahoinnissa muodostetut käsitteet yhdistetään alaluokkia suuremmiksi kokonaisuuksiksi mahdollisuuksien mukaan. Käsitteellistämisen tarkoituksena on siis luoda alaluokkien pohjalta yläluokat, joista jälleen yhdistelemällä muodostetaan pääluokkia yhdistävät luokat. (Tuomi - Sarajärvi 2009: 110-112.) Aineiston analyysissä yhdistävinä luokkina toimivat opinnäytetyömme tutkimuskysymyksen perusteella luodut luokat 1) Miten kunniaväkivalta ilmenee? 2) Millaisia hyviä käytänteitä on ehkäistä kunniaväkivaltaa? Aineiston analyysiprosessia havainnollistetaan taulukossa 1. Taulukko mukailee Tuomi – Sarajärven (2009: 111-112) kuvaamaa taulukkoa induktiivisesta aineiston analyysistä.

Taulukko 1. Induktiivisen aineiston analyysin prosessikuvaus esimerkin kautta. Esimerkki vastaa opinnäytetyön tutkimuskysymykseen 2) Millaisia hyviä käytänteitä on ehkäistä kunniaväkivaltaa?

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
The staff said the teenage girls wanted them to be there when they needed them (Henkilökunta sanoi teiniikäisten tyttöjen haluavat heidän olevan paikalla, kun tytöt tarvitsivat heitä.)	Avun on oltava saatavilla asiakkaiden tarpeiden mukaan	Avun saannin esteettömyys	Avun saataavuus	Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa

4.4 Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimukset

Aineistoon valittiin tutkimuksia, jotka vastaavat toiseen tai molempiin opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksissa on käytetty sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Valitut tutkimukset esitellään tiedonhaun taulukossa liitteenä 1 ja aineiston analyysitaulukossa liitteenä 2. Käytämme aineistona myös aiheeseemme soveltuvien hankkeiden loppujulkaisuja sekä projekteja ja niiden raportteja. Hankkeet esitellään tiedonhaun taulukossa liitteenä 1, mutta ei aineiston analyysitaulukossa. Aineiston tulokset esitellään kappaleessa 5. *Työn tulokset*.

”Counselling teenage girls with problems related to ‘protection of family honour’ from the perspective of school nurses” (Alizadeh – Törnqvist – Hylander 2011) on Ruotsissa tehty tutkimus. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa teoreettinen toimintamalli kouluihin, joiden terveydenhoitajat ja kuraattorit kohtaavat työssään perheen kunniaksymysten kanssa kamppailevia nuoria tyttöjä. Tutkimuksen otoksena on neljä (n=4) terveydenhoitajaa ja kuusi (n=6) koulukuraattoria. Tutkimuksen aineisto on kerätty yksilöhaastatteluilta, joiden tulokset on koodattu ja kategorisoitu. Tutkimuksen analyysissä on käytetty grounded theory –metodia tuottamaan uutta tietoa aiheesta. Otoksen pienen koon vuoksi kuraattoreita ja kouluterveydenhoitajia on käsitelty yhtenä ryhmänä. Perheen kunnian suojelemiseen liittyvät ongelmat otetaan esille henkilökunnan näkökulmasta.

Alizadeh – Törnqvist – Kocturk – Hylander (2010) ovat tutkimuksessa *”Counselling young immigrant women worried about problems related to the protection of ‘family honour’ in the perspective of midwives and counsellors at youth health clinics”* luoneet teoreettisen mallin edistämään tietoutta siitä, kuinka Ruotsin ensihoidossa toimivien nuorisoklinikoiden henkilökunta huomaa ja käsittelee perheen kunnian suojeeluun liittyviä nuorten naisten ongelmia. Tutkimus on toteutettu Ruotsissa Tukholman lähiöissä. Tutkimuksen otoksena on seitsemän (n=7) kättilöä ja viisi (n=5) kuraattoria. Aineiston kerääminen on tapahtunut neljän ryhmähaastattelun avulla. Aineiston analysoinnissa on käytetty grounded theory –metodia. Tutkimuksen ongelmakohtaksi nostettiin haastattelujen liian tiivis aikataulu, minkä vuoksi tutkimusaineiston analysointiin käytettävä aika oli rajallinen. Tutkimuksessa luotu teoreettinen malli on tehty henkilökunnan näkökulmien perusteella.

”Girls with honour-related problems in a comparative perspective” (Shlytter – Linell 2010) tavoitteena on oppia havaitsemaan kunniaan liittyvien ongelmien laukaisevia

tekijöitä 13-18-vuotiaiden tyttöjen jokapäiväisessä elämässä. Tutkimuksen aineisto on kerätty 37 (n=37) Ruotsin läänioikeudessa käsitellyistä huostaanotto-prosessien kirjallisista selvityksistä, joista 13 (n=13) kyseessä on ollut kunniaan liittyvien ongelmien aiheuttama tapaus. Aineisto on kerätty vuonna 2006 ja se on analysoitu kvantitatiivisella tekstianalyysillä. Tutkimuksessa vertailtiin kunniaan liittyvien ongelmien parissa kamppailevien tyttöjen kokemuksia tyttöihin, joilla huostaanottotilanteet johtuivat muista sosiaalisista ongelmista. Kunniaan liittyvien ongelmien parissa kamppailevien ryhmä valikoitiin tarkkojen kriteerien mukaan.

Aineistoon valittiin tiedonhaun hakukriteereistä poiketen tutkimus ”*Interventions for women exposed to acute intimate partner violence: emergency professionals’ perspective*” (Leppäkoski – Paavilainen 2013), joka käsittelee lähisuhdeväkivaltaa heteroseksuaalisissa suhteissa naisen ollessa uhri. Tutkimuksessa keskitytään vain fyysisen väkivallan ehkäisyyn. Lähisuhde- ja perheväkivallalla tarkoitetaan tilanteita, joissa henkilö käyttäytyy väkivaltaisesti nykyistä tai entistä kumppaniaan, perheenjäsentä tai muuta läheistään kohtaan. Kulttuurinen tai kunniaan sidonnainen väkivalta on yksi lähisuhdeväkivallan alaluokista. (Mitä on lähisuhde- ja perheväkivalta? 2015.) Tutkimus valittiin mukaan aineistoon tukemaan muita kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusten tuloksia, sillä lähisuhde- ja kunnia- ja perheväkivallan ehkäisyssä on yhteneväisyyksiä. Valitsimme juuri tämän tutkimuksen osaksi aineistoa, sillä kyseessä on suomalainen tutkimus. Sen tarkoituksena on tutkia ensiapuasemien henkilökunnan käyttämiä interventioita ja käytänteitä kohdattaessa akuutin lähisuhdeväkivallan uhreja. Tutkimuksen otoksena on suomalaisten ensiapuasemien hoitohenkilökunta (n=950). Aineisto on kerätty tutkimuksiin kyselylomakkeilla yliopistollisista keskussairaaloista, keskussairaaloista, aluesairaaloista ja kahdesta suuresta terveyskeskuksesta. Kyselylomakkeisiin vastasi 51% otoksen henkilöistä (n=488). Tutkimus on analysoitu käyttäen kvantitatiivisia menetelmiä, lisäksi tulosten tilastollista merkittävyyttä testattiin Khiin neliötestillä.

Iso-Britanniassa tehty ”*A focus group exploration of the impact of izzat, shame, subordination and entrapment on mental health and service use in South Asian women living in Derby*” (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004) valittiin osaksi aineistoa huolimatta siitä, ettei se täyttänyt kaikkia tiedonhaun hakukriteereitä. Tutkimus valittiin, koska se vastasi toiseen opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä. Tutkimuksen tavoitteena on tutkia aasialaistautaisen brittinaisien omien kokemusten pohjalta kunnian, häpeän, alistamisen ja uhkaavasta tilanteesta lähtemisen vaikeuden merkityksiä ja sitä, miten edellä mainitut seikat vaikuttavat mielenterveyteen ja avun hakemiseen. Otoksena tutkimuksessa on

kolme (n=3) kohderyhmää, jotka koostuivat eri-ikäisistä aasialaistaustaisista brittinaisista. Naiset ovat iältään 16- >41-vuotiaita. Kohderyhmien kokoja ei tutkimuksessa paljastettu. Aineisto kerättiin kohderyhmille suunnatuista kyselyhaastatteluista, haastattelujen pohjana toimivat autenttiset tilanteet. Autenttiset tilanteet eivät olleet naisten omia kokemuksia vaan aikaisemmin esiinnousseita tilanteita, joiden pohjalta naiset vastasivat haastattelukysymyksiin. Tutkimuksen lähestymistapa on fenomenologinen ja aineisto on analysoitu kvalitatiivisin menetelmin. Tutkijat nostavat esiin, että tutkimustulokset ovat vertailukelpoisia muiden samasta aiheesta tehtyjen tutkimusten kanssa, mutta lisätutkimuksia aiheesta yhä vaaditaan.

4.5 Kirjallisuuskatsaukseen valitut hankkeet ja ohjelmat

Ihmisoikeusliiton Suomessa toteutettu *Kitke!-hanke* tekee ennaltaehkäisevää työtä kunniaan liittyvää väkivaltaa vastaan. Hankkeen tavoitteena on myös ehkäistä kunniaan liittyvän väkivallan aiheuttamia ihmisoikeusloukkauksia Suomessa. Kohderymänä ovat ensisijaisesti maahanmuuttajayhteisöt, joiden kulttuuriin kuuluu kunnia-ajattelu ja siihen liittyviä konflikteja mahdollisesti esiintyy. Hanke on alkanut vuonna 2010 ja verkostoitunut eri järjestöjen kanssa myös Ruotsissa, Iso-Britanniassa, Irakissa ja Jordaniassa. Hankkeen parissa työskentelee myös maahanmuuttajayhteisöjen edustajien työryhmä sekä väkivallan vastainen verkosto. Hankkeen rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys. (Kitke! ehkäisee kunniaan liittyvää väkivaltaa 2016.) Karimi – Hildén (2011) avaavat Ihmisoikeusliiton Kitke!-hankkessa kehitettyä dialogityöpajamallia ja sen tuloksia. Mallin tarkoituksena on tarjota maahanmuuttajien kanssa työskenteleville kulttuurisensitiivisiä työmenetelmiä, jotka huomioivat esimerkiksi yhteisöllisestä kulttuuritaustasta tulevien haitalliset perinteet. Työpajamallin avulla on onnistuttu käsittelemään yhteisöllisellä tasolla vaikeitakin aiheita, kuten kunniakonflikteja. Valitsimme hankkeen kirjallisuuskatsauksen aineistoon, koska se vastaa opinnäytetyön toiseen tutkimuskysymykseen.

Kirjallisuuskatsauksen aineistoon valittiin myös Sosiaali- ja terveysministeriön (2010) julkaisema ”*Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma*”. Ohjelman tavoitteena on puuttua kokonaisvaltaisesti naisiin kohdistuvaan väkivaltaan Suomessa sekä toimia ennakoivasti vaikuttamalla asenteisiin, käyttäytymismalleihin, väkivallan uusiutumiseen sekä parantaa seksuaalisen väkivallan uhrien asemaa. Tavoitteena on myös kehittää väkivallan tunnistuskeinoja sekä tarjota lisätietoa ammattilaisille ja viranomaisille. Lähtökohtana ohjelmassa on arvioida naisiin kohdistuvan väkivallan nykytilannetta

ja analysoida puutteet aikaisemmin kehitetyissä toimintaohjelmassa. Toimenpide-ehdotuksia ohjelmassa on yhteensä 66, joista keskitymme väkivaltaa ennaltaehkäisevän työn vahvistamiseen erityisesti maahanmuuttajaväestön keskuudessa.

"Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta – Opas sosiaali- ja terveysalan auttamistyöhön" (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005) valittiin osaksi aineistoa, koska se käsittelee väkivallan kitkemistä ja siihen puuttumista maahanmuuttaja-näkökulmasta. Kyseinen opas on vuodelta 2005 ja täten vanhempi, kuin mitä olisimme halunneet opinnäytetyöhömmе. Kyseessä on kuitenkin uusin Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu, joka käsittelee kyseistä aihetta. Tästä johtuen emme halunneet poissulkea sitä opinnäytetyömme aineistosta. Opas on suunnattu sosiaali- ja terveysalan peruspalveluihin ja sen tarkoitus on tukea käytännön työtä väkivaltaa kohdanneiden maahanmuuttajanaisten auttamiseksi. Opas tarjoaa perustietoa maahanmuuttajanaisiin kohdistuvasta väkivallasta sekä erilaisia suosituksia palvelujärjestelmien kehittämiseksi. Oppaassa käsitellään myös väkivaltaa ennaltaehkäisevän työn kehitysehdotuksia. Keskitymme opinnäytetyössämme oppaassa lueteltuihin suosituksiin palvelujärjestelmien kehittämisestä.

Aineistoon valittu isobritannialainen raportti *"Crimes of the Community: Honour-Based Violence in the UK"* (Brandon – Hafez 2008) käsittelee kunniaväkivallan ehkäisyä ja ilmenemisen eri muotoja Iso-Britanniassa. Raportti on osa "Centre for Social Cohesion"-nimistä Civitas-projektia. Civitas-projektin tavoitteena on muun muassa demokrati-an vahvistaminen ja yksilön vapauden ylläpito. Projektin työryhmä koostuu tutkijoista sekä erinäisistä tukijoista, jotka ovat sitoutuneet projektiin. (Civitas 2016.) Aineistoon valitussa raportissa selitetään kulttuurien taustoja ja kunnia-ajattelua useista eri näkökulmista. Lisäksi raporttiin on koottu suosituksia, joiden avulla Iso-Britannian valtio pystyisi ehkäisemään ja kitkemään kunniaväkivaltaa. Raportissa nostetaan myös esiin, kuinka maan hallitus on toistaiseksi ollut vastentahtoinen ottamaan vaadittavia toimenpiteitä käytäntöön. Lisäksi raportissa tulee ilmi, kuinka lähisuhdeväkivaltaa kitkevien keinojen käyttö on osaltaan onnistunut, mutta kunniaväkivaltaan puuttumisessa on puutteita ja tähänastiset keinot eivät ole tuottaneet toivottua tulosta. Kunniaväkivallan torjumiseksi tarvitaan samanlaisia lähestymiskeinoja maahanmuuttajaryhmien keskuudessa. Tarkastelemme opinnäytetyössämme kunniaväkivaltaan puuttumiseen liittyviä keinoja, jotka esitetään raportissa.

5 Työn tulokset

5.1 Kunniaan liittyvän väkivallan ilmenemismuodot

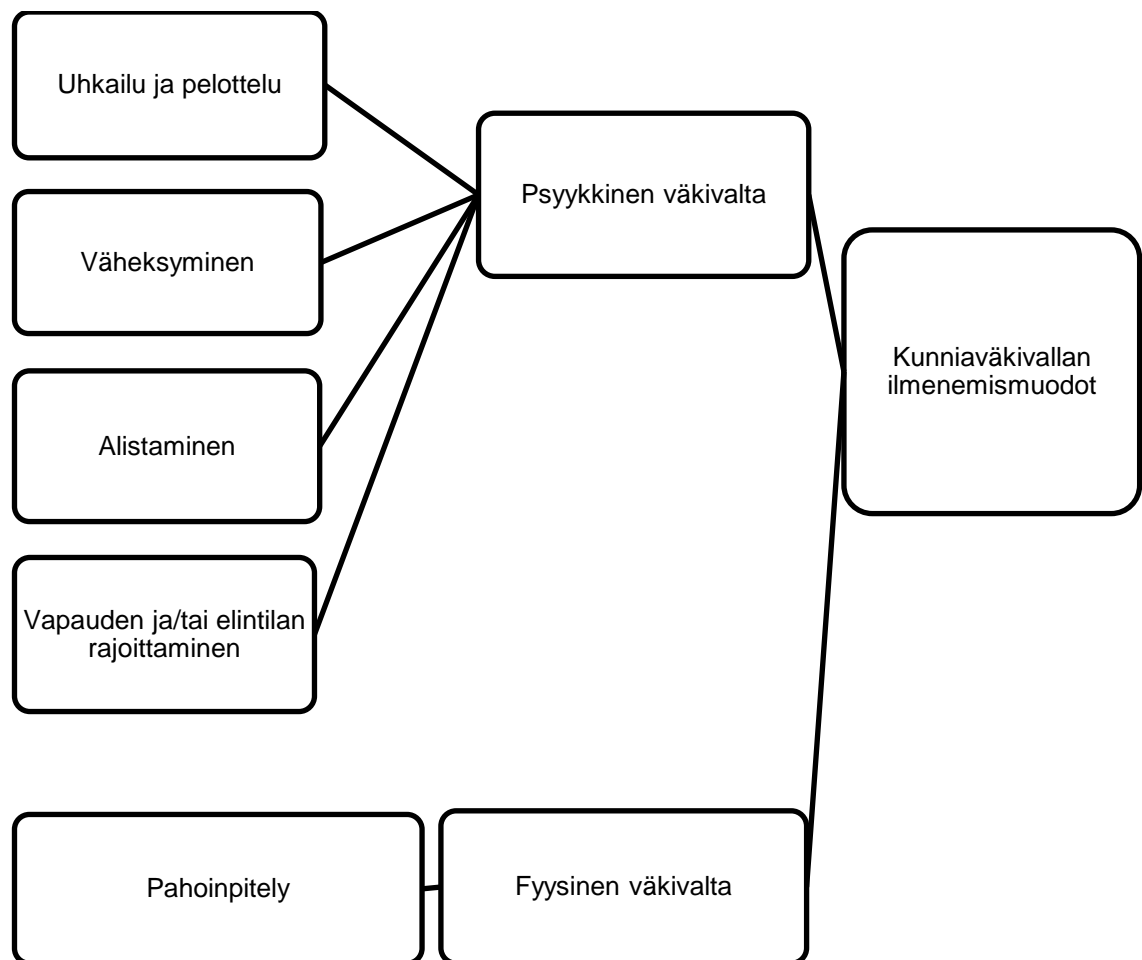
Tutkimuksissa kunniaan liittyvän väkivallan ilmenemismuodoista keskeisimmiksi nousivat psyykkisen ja fyysisen väkivallan eri ulottuvuudet. Kunniaan liittyvän väkivallan ilmenemismuodot on lisäksi esitelty kaaviossa 3 havainnollistamaan tutkimustuloksia.

Tutkimustulosten mukaan psyykinen väkivalta on yleisin kunniaväkivallan ilmenemismuoto. Henkisen väkivallan käyttö kunnian suojelussa on monesti systemaattista ja jatkuvaa. Tyttöjä on uhkailtu muun muassa tappamisella, fyysisellä pahoinpitelyllä, ympärileikkauksilla ja pakkoavioliitoilla. (Schlytter - Linell 2010: 158.) Monet yläkouluikäiset tytöt ovat saaneet tappouhkauksia, mutta kouluhenkilökunta ei osaa sanoa, kuinka todellinen uhka on kyseessä (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 480). Psyykinen väkivalta on ilmennyt kunnian suojeluun liittyvissä tilanteissa myös alistamisena ja vähättelynä. Vähättely on saattanut ilmetä perheen sisällä epätasa-arvoisena kohteluna, vanhemmat suosivat ja pitivät miessukupuolta parempana. Tämä johtaa tyttöjen alistumiseen ja he alkavat pitämään itseään alempiarvoisena, minkä vuoksi myös kynnys hakea apua on suurempi. (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 119.)

Tutkimuksissa eniten esiintyneenä psyykkisen väkivallan ilmenemismuotona esiin nousi tyttöjen elintilan rajoittaminen. Vapautta rajoitetaan lähettämällä sukulaisia tai muita perheen miespuolisia jäseniä valvomaan tyttöjen toimintaa, esimerkiksi ulos lähtiessä tytöt joutuivat ottamaan mukaansa saattajan. Tyttöihin kohdistuva valvonta kuvataan tutkimuksissa tiiviiksi. Tarkkailun motiivina on oletus siitä, että tytöt toimivat kunniaajattelun vastaisesti ilman valvontaa. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 481; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 35; Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004 119.) Lisäksi tyttöjen sosiaalisia suhteita rajoitetaan kieltämällä heitä hankkimasta ystäviä ja harrastuksia tai olemasta ulkona koulun jälkeen (Schlytter - Linell 2010: 158).

Fyysinen väkivalta nousee esille vain muutamassa tutkimuksessa. Schlytteren ja Linellin tutkimuksessa (2010: 157) fyysistä väkivaltaa ilmeni lyömisenä, potkimisena, tönimisenä ja hiuksista vetämisenä. Neitsyyden menettämisen paljastuminen voi naisten mukaan johtaa fyysiseen pahoinpitelyyn ja perheen ulkopuolelle sulkemiseen (Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 36). Väkivallan kehittyessä fyysiseksi naiset kat-

sovat tilanteen olevan uhrin aiheuttamaa, esimerkiksi uhri on puhunut tai tehnyt pahaa ja se on syy pahoinpitelyyn (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 121).

Kaavio 3. Kunniaväkivallan ilmenemismuodot

5.2 Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaan liittyvää väkivaltaa

5.2.1 Yleiset käytänteet

Tulosten mukaan hyviä tapoja ennaltaehkäistä kunniaväkivaltaa ja konflikteja on luoda turvallinen ja neutraali tila, jossa on mahdollista keskustella asiasta luottamuksellisesti. Turvallista ympäristöä pyrittiin luomaan antamalla asiakkaalle aikaa ottaa asia itse puheeksi. Oman tilan tarjoaminen asiakkaille oli samalla heidän mahdollisuus löytää tilanteisiin omat ratkaisukeinot henkisen epäsuoran tuen avulla. Turvallisen keskusteluym-

päristön tarjoaminen helpotti asioista keskustelua ja lievensi tyttöjen pelkoa siitä, että asia tulisi julki. Avun saannin salaaminen perheiltä oli yksi keinoista luoda turvallista ja neutraalia tilaa kunniaan liittyvän väkivallan parissa kamppailevien tyttöjen kohdalla. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 480-481; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 35) Alizadeh – Hylander – Törnqvist (2011: 481) kuvaavat tutkimuksessaan, kuinka turvallisen tilan luomiseen kuuluu myös itse tilan suojeleminen. Henkilökunnan luomaa turvallista ympäristöä oli suojeltava esimerkiksi kieltämällä ulkopuolisten henkilöiden läsnäolo koulualueella. Tällä keinolla koulua pystyttiin pitämään ns. vapaana tilana.

Brandon – Hafez (2008: 144) ehdottavat raportissaan kaikille kunniaväkivaltaa kohtaaville, ammattikunnasta riippumatta, yhteisiä ohjeita ja käytänteitä sen ehkäisyyn. Tutkimusten mukaan henkilökunta sairaaloissa ja kouluissa kuitenkin koki, ettei kunniaväkivaltaan puuttumiseen ole selkeitä kirjallisia ohjeita tai käytäntöjä. Myös henkilökunnan puutteellinen tieto koettiin haitalliseksi tekijäksi kunniaväkivaltaa kohdatessa tai epäiltäessä. Tieto auttoi henkilökuntaa kustomoimaan neuvot ja ohjauksen asiakkaan tarpeiden mukaisesti, samalla se auttoi luomaan turvallisen tilan asian puheeksiottoa varten. Koettiin myös, että asiakkaaseen kohdistuvalla tiedonannolla ja ohjauksella pystyttiin ennaltaehkäisemään uusien vastaavien riskitilanteiden syntyä. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 482; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 36). Mitä enemmän henkilökunnalla oli koulutusta aiheesta, sitä monipuolisempia auttamiskeinoja henkilökunta osasi käyttää. Henkilökunnan koulutus lisäsi monimuotoisempien interventioiden käyttöä ja mahdollisti avun tarjoamisen sekä uhrille että väkivallan tekijälle ja muille osapuolille. Huomattavaa kuitenkin on, ettei suurin osa sairaaloiden henkilökunnasta ole riittävästi koulutettu väkivallan ehkäisytyöhön. (Leppäkoski - Paavilainen 2013: 2280-2281.) Henkilökunnan keskuudessa ilmeni ammatillisia ongelmia nimenomaan tilanteissa, joissa asiakas ei suoranaisesti pyytänyt apua. Ilman suoranaista avunpyyntöä henkilökunnan oli vaikea tietää, kuinka tilanteessa kuuluu toimia. Omien ammatillisten keinojen loppuessa henkilökunta ohjasi vastaanotolle tulleet tytöt muun avun piiriin, koska uskoivat sen tarjoavan tytöille ammatillisempaa apua ja suojelemaan. Tarvittaessa lisäapua lähdettiin hakemaan perheeltä salaa. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 482).

Schlytter - Linell (2010: 159) kuvaavat tutkimuksessaan monien tyttöjen olevan ongelmiansa kanssa yksin, eikä perheen ulkopuolisilla ole tietoa ongelmista. Tilannetta ei paranna se, että asiakkailla ei ole riittävästi tietoa saatavilla olevista palveluista ja

avunsaannin mahdollisuuksista. Kuitenkin avun piiriin päästessään asiakkaat suhtautuvat epäilevästi auttajiin, jotka eivät omaa samaa kulttuuritaustaa kuin he. Apu koetaan hyödyllisenä, mutta asiakkaat eivät silti usko auttajien ymmärtävän tilannetta eri kulttuurien kohdatessa. Tutkimuksessa nousi myös esiin, etteivät asiakkaan tarpeet aina kohtaa tarjotun avun kanssa. (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 124-125.) Kouluympäristössä henkilökunta huomasi, että avun on oltava helposti saatavilla, sillä kynnyksen ongelmien julkittuomiseksi voi olla korkea. Avun toivotaan olevan saatavilla juuri silloin, kun kunniaakysymysten kanssa kamppaileva nuori sitä tarvitsee. Henkilökunta nosti esiin, että keskustelutilanteiden on edettävä tyttöjen omilla ehdoilla ja sen tulee perustua vapaaehtoisuuteen. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 479.) Nuorisoklinikan henkilökunta koki, että perheen kunnian suojeluun liittyvissä asioissa nuoret naiset tarvitsevat keskustelua aikuisen kanssa. Ongelmana kuitenkin on, ettei tytöillä ole ketään luotettavaa henkilöä lähipiirissään, jonka puoleen kääntyä. Luotettavan henkilön puutteen vuoksi tytöt eivät ole pystyneet keskustelemaan rakkaudesta ja seksuaalisuudesta, mikä saa heidät tuntemaan olonsa yksinäisiksi ja huolestuneiksi. (Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 35, 38.)

Luottamusta pidettiin avainroolissa sekä henkilökunnan, että kunniaakysymysten kanssa kamppailevien naisten osalta. Esiin nousi potilaiden epäluottamus auttavia tahoja kohtaan. Potilaat kokivat, etteivät voi luottaa lääkärin salassapitokykyyn. Epäluottamusta salassapitokykyyn lisäsi vanhempien toiminta: vanhemmat saattavat yrittää kalastella tietoja tyttärensä hoidosta ja sen syistä hoitaneelta lääkäriltä. Samalla pelätään, ettei uhrin tilannetta oteta tosissaan. (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 123, 125.) Luottamuksellisten tietojen antoon olevia sääntöjä ja ohjeita tulisi tarpeen mukaan tiukentaa, jotta vaitiolovelvollisuutta ei rikottaisi (Brandon – Hafez 2008: 145). Tiedon leviämisen pelko estää avun hakemisen sekä vaikeuttaa asioista keskustelua. Henkilökunta kokee, että avoimuus hoitosuhteessa on merkittävässä roolissa. Apua hakeneiden tyttöjen luottamus menetetään, jos sosiaaliviranomaisiin tai muihin tahoihin otetaan yhteyttä tyttöjen tietämättä. Pelko kohdistuu myös jatkotoimenpiteisiin, mikäli kunniaan liittyvä väkivalta otetaan puheeksi henkilökunnan kanssa. Henkilökunta havainnoi, etteivät nuoret naiset myöskään jaa salaisuuttaan kenellekään lähipiirissään, sillä he pelkäävät huhujen leviämistä (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 125-126; Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 479; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 34.) Tilanteen vakavuuden kokonaisarviota tehdessä on huomioitava asiakkaan omat kokemukset, sekä salaisuuden julkitulemisesta aiheutuvat seuraukset. Tilanteen aiheuttama huoli

asiakkaalle on aina huomioitava yksilöllisenä kokemuksena (Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 35).

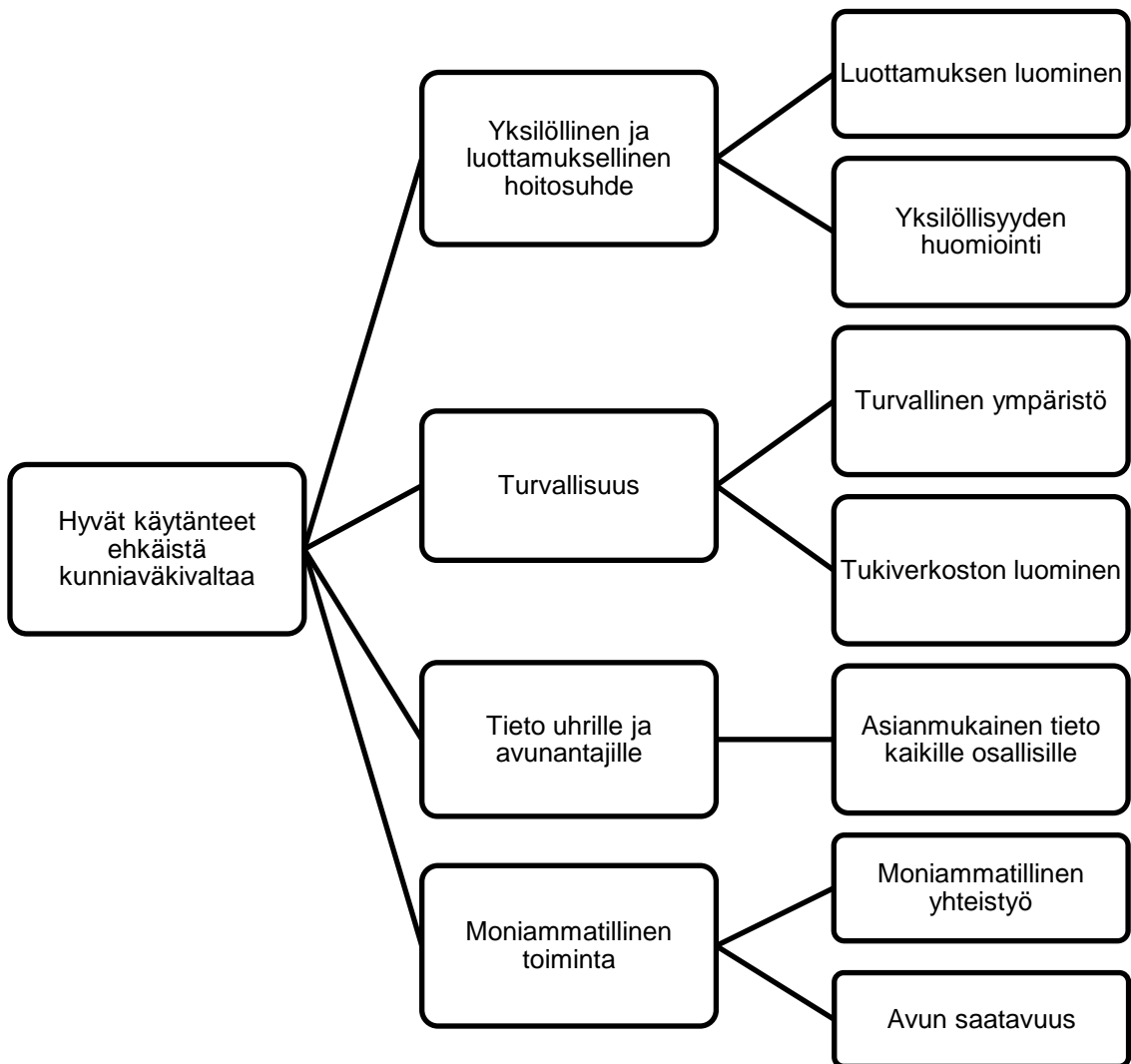
Hyvä yhteistyö eri avuntarjoajien välillä parantaa potilasohjauksen laatua. Sairaaloiden henkilökunnan ollessa tietoisempia eri avuntarjoajista ja avunannon monimuotoisuudesta, on heillä paremmat mahdollisuudet ohjata kaikki väkivaltatilanteeseen osallisena olleet osapuolet oikeanlaisen avun piiriin (Leppäkoski - Paavilainen 2013: 2281). Kollegan konsultointi huolestuttavissa tilanteissa nostettiin myös esiin ja väkivallan epäilyn kohdalla koettiin tärkeäksi, että heidän kanssaan tehtiin yhteistyötä. (Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 36.) Hoitoalan ammattilaiset raportoivat myös suunnittelewansa pidempi kestoisen toimintasuunnitelman uhrien kanssa, mikäli yhteistyö avuntarjoajien välillä on läheistä. Potilaiden osallistaminen jatkosuunnitelman tekoon oli kuitenkin vähäistä. Vain neljännes ensiapujen henkilökunnasta raportoi tekevänsä jatkohoitosuunnitelman yhdessä apua tarvitsevan naisen kanssa (Leppäkoski - Paavilainen 2013: 2278.)

Kaikkien kunniaväkivaltatilanteeseen liittyvien osapuolten tasavertaista kuuntelua ja kunnioittamista pidettiin tärkeänä tekijänä. Osapuolten kuuntelulla ja avoimella keskustelulla uhrin ja perheen välillä havaittiin olevan myönteinen vaikutus konfliktitilanteiden vähentämisessä. Avoimen keskustelun oli kuitenkin tapahduttava uhrin suostumuksella. (Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 36.) Kuuntelun lisäksi kaikille osapuolille tulee olla saatavilla riittävästi tietoa, myös miehille. Miesten kohdalla tulee lisätä tietoa siitä, miksi kunniaväkivalta naisia kohtaan on väärin ja millaisia seurauksia sillä voi olla. Tiedon lisäämiseksi ehdotetaan naisille annettavaksi heti maahan saapuessa esite naisten oikeuksista maassa sekä saatavilla olevista tukipalveluista väkivallan uhreille. Väkivallasta tiedottaminen ja valistus tulisi aloittaa jo kouluissa, jotta nuorilla on riittävästi tietoa aiheesta. Käytännöistä ja ohjeista koettiin olevan apua, samoin koulutuksen määrä ja tietoperusta aiheesta koettiin tärkeäksi. Etenkin maahanmuuttajanaisten koulutuksen ja kielen oppimisen lisääminen mahdollistaisi paremmat lähtökohdat väkivaltatilanteista pakenemiseen ja itsenäiseen elämään. (Brandon – Hafez 2008: 144-145.)

Tutkimustuloksissa nousi esiin myös tukiverkoston puute. Tytöiltä puuttui perheen ulkopuoliset aikuiset roolimallit, jotka olisivat voineet kertoa erilaisista arvoista, kuin mitä perheen sisällä vallitsee. Tyttöillä ei monesti ole minkäänlaista sosiaalista elämää. Kunniaakysymysten kanssa kamppailevat ovat yksinäisempiä ja eristetympiä. (Slytter – Li-

nell 2010: 159.) Sosiaalisen tukiverkoston puute vaikeuttaa asioiden käsittelyä ja näin ollen kuormittaa tyttöjä henkisesti. Perheellisillä kunniaväkivaltilanteista lähteminen on vaikeampaa tukiverkoston puutteen takia. Esiin nousee, ettei tukihenkilön tai auttajan kulttuurisella taustalla ole merkitystä vaan tärkeintä on tuen saaminen. (Glibert – Gilbert – Sanghera 2004: 121,124.)

Tutkimustulokset hyvistä käytänteistä ehkäistä kunniaväkivaltaa on esitelty kaaviossa 4.

Kaavio 4. Hyvät käytänteet ehkäistä kunniaväkivaltaa

5.2.2 Hankkeissa ja projekteissa kehitetyt käytänteet

Vuosina 2010-2011 Ihmisoikeusliiton Kitke!-hankkeessa toteutettiin yhteisödialogityöpajoja, joiden avulla pyrittiin tukemaan yhteisöjen sisäistä asennemuutostyötä ja tarjoamaan sosiaalialan ammattilaisille hyödyllisiä tapoja kunniaväkivallan puheeksiottoon. Dialogityöpajat toteutettiin seminaareina. Seminaarit järjestettiin erikseen naisille, miehille ja nuorille. Lisäksi järjestettiin loppuseminaari, jossa oli osallistujia kaikista edellä mainituista ryhmistä. Hankkeen tavoitteena oli luoda keskustelua yhteisöjen sisällä ja saada yhteisöjen jäseniä pohtimaan perinteisen kunnia-ajattelun vaikutuksia yhteisön hyvinvoinnin kannalta sekä ihmisoikeuksien toteutumisesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Yksi tavoitteista oli myös kehittää yhteisöjen sisäisiä konfliktinratkaisukeinoja. Tätä tukemaan kehitettiin dialogityöpajamenetelmä. (Karimi – Hildén 2011: 146-147, 150.)

Nuorisoseminaarissa ongelmakohtaksi nostettiin kuilu maahanmuuttajapolvien sekä sukupuolten välillä. Eroja löytyi suhtautumisessa omaan etniseen identiteettiin sekä asenteissa haitallisiin ja perinteisiin käytänteisiin, jotka ylläpitävät kunnia-ajattelua. Suomessa syntyneet suhtautuivat perinteisiin kriittisemmin kuin ne, jotka ovat myöhemmällä iällä muuttaneet Suomeen. (Karimi – Hildén 2011: 154). Maahanmuuttajien kohdalla tehokkainta haitallisten käytänteiden ennaltaehkäisyä on hyvä kotouttaminen. Kotouttamisessa tulisi tarjota maahanmuuttajille tietoa Suomen lainsäädännöstä sekä maahanmuuttajien oikeuksista ja velvollisuuksista suomalaisessa yhteiskunnassa. Lisäksi tulisi tarjota tietoa muistakin yhteiskunnan perusasioista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010: 35-36.) Erikoispalveluiden, esimerkiksi turvakotien, esitteitä olisi syytä jakaa kaikille maahanmuuttajille, jotta heillä on tarvittaessa tietoa siitä, mistä apua voi lähteä hakemaan (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005: 88). Nuorille on tärkeää toteuttaa seksuaalisen väkivallan vastaisia kampanjoita sosiaalisen median avulla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010: 37).

Naisten seminaarissa onnistuttiin luomaan luottamuksellinen ja vapaa ilmapiiri, joka mahdollisti keskustelun vaietuista aiheista. Myös naisten välillä nousi esiin sukupolvien välisiä ristiriitatilanteita. Tilanteissa naiset huomasivat, kuinka tärkeää näistä asioista on keskustella avoimesti. Keskustelun helpottamiseksi ryhmät jaettiin äidinkielen mukaan. Omakohtaisesta asemastaan haitallisia käytänteitä tarkastelleet naiset toivoivat näiden perinteiden käsittelyä laajemmasta näkökulmasta, kuin uhri-tekijä-asetelmasta. Miesten välisessä keskustelussa huolenaiheeksi nousi sosiaalisen identiteetin muuttu-

minen ja tukiverkoston puute, sekä pelko lasten muuttuvasta suhtautumisesta kulttuuriin. Miehet toivoivat lastenkasvatukseen ja perhe-elämään viranomaisten tuen lisäksi apua myös nuoremmalta sukupolvelta, joka on kasvanut Suomessa. (Karimi – Hildén 2011: 155-156.) Sosiaali- ja terveysministeriön (2010: 38) naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman yksi toimenpide-ehdotuksista oli vertaisryhmätoiminnan kehittäminen sekä naisille että miehille. Tarkoitus on tukea etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien omia järjestöjä, jotka voivat lisätä tietoutta naisiin kohdistuvasta väkivallasta sekä suomalaisista palveluista. Väkivaltaa voidaan ehkäistä maahanmuuttajaperheissä tukemalla miesten isyyttä, identiteettiä ja perheen vaihtuneita rooleja uudessa ympäristössä. Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta-oppaan (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005: 89-90) mukaan erikielisten vertaistukiryhmien kysyntä on suuri. Myös tukihenkilöitä tulee hyödyntää väkivaltaa ehkäisevässä työssä.

Loppuseminaarissa keskusteltiin jokaisen ryhmän näkemyksistä avoimesti ja ohjatusti, jotta kaikki näkökulmat yhteisöiden sisällä nousisivat esille. Keskeisenä teemana olivat haitalliset perinteet ja niiden sosiaaliset ulottuvuudet. Dialogityöpaja oli onnistunut ja nosti esiin yhteisöjen haasteet. Haasteina perheillä olivat kommunikaatiotavat, vanhempien jaksaminen, kotoutumisen onnistuminen sekä sosiaalisten suhteiden merkitysten ero sukupolvien välillä. Mallin avulla pystyttiin käsittelemään jopa kunniaan liittyvää väkivaltaa, jota pidetään vaikeana aiheena. Naiset osasivat hahmottaa paremmin ratkaisukeinoja, kun taas miehet kohdistivat toiveet lapsiin perheongelmien ratkaisijoina. Nuoret pitivät kunniaa tärkeänä, mutta olivat kuitenkin sitä mieltä, että sen merkityksen on muututtava uuteen yhteiskuntaan muutettaessa. Dialogityöpajassa nousi esiin useita teemoja, joita olivat muun muassa lastenkasvatustaitojen ja tasa-arvon puute, syrjäytyminen yhteiskunnasta, suomalaisten ennakkoluulot sekä kielen oppimisen ja koulutuksen tärkeys. (Karimi – Hildén 2011: 156, 158.) Lapsien ja nuorien perusopetukseen tulisi kuulua opetusta seksuaalioikeuksista. Koulujen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutuksissa tulee huomioida seksuaalisuuden ja sukupuolen monimuotoisuus. Henkilökunnan koulutusten tulee sisältää myös aihealueita turvallisuuskasvatukseen liittyen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010: 37.)

Väkivallan ehkäisyssä on oleellista, että henkilökunnalla on riittävät valmiudet väkivallan tunnistamiseen ja oikeiden palveluiden piiriin ohjaamiseen. Muiden palveluiden piiriin pääsyn tulee olla väkivallan uhrille esteetöntä ja on henkilökunnan tehtävä varmistaa, että tämä toteutuu. Väkivallan aktiivista tunnistamista sosiaali- ja terveysalalla on kehitettävä, esimerkiksi aktiivisen seulonnan avulla. Väkivallan tunnistamista vaike-

uttavat kielimuurit asiakkaan ja auttajan välillä, minkä vuoksi tulkin käyttö on tärkeää. Tulkin käyttö mahdollistaisi luotettavan kokonaiskuvan saamisen tilanteesta. Ilman tulkkia tarkka dokumentointi väkivaltatilanteista jää usein puutteelliseksi, mikä puolestaan vaarantaa asiakkaan oikeusturvan. Kuitenkaan tulkkia ei ole aina välittömästi saatavilla, minkä vuoksi tulisi selvittää, onko henkilökunnalle mahdollista luoda erikielisiä kysymysluetteloita asiakkaan hoidon tarpeen arviointiin. (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005: 88-89.)

Huonosti suomalaisen palvelujärjestelmän tunteva saattaa hakea apua vääristä paikoista, esimerkiksi päiväkodeista. Oikean palveluketjun toteutuminen on tärkeää, tästä huolimatta täytyy muistaa tukea uhria välittömästi väkivallan teon paljastuttua, vaikka kyseessä olisikin niin sanottu väärä palveluyksikkö. Tästä johtuen väkivallan tunnistamiseen, uhrin kohtaamiseen ja jatkohoitoon ohjaamiseen tulisi olla selkeät ohjeet kaikilla sosiaali- ja terveyspalveluiden ammattilaisilla. Suosituksissa nousee esiin, että väkivaltakoulutuksen tarve on suuri. Tällä hetkellä henkilökunta ei ole saanut riittävästi koulutusta, minkä vuoksi henkilökunnan keskuudessa on havaittavissa tiedonpuutetta, myyttejä vieraasta kulttuurista sekä stereotyyppisiä asenteita. Henkilökunnalle tulee tarjota aktiivisesti tietoa väkivallan ehkäisystä ja edellä mainituista seikoista. Kunniaväkivallan tunnistamiseen tulisi kehittää selkeitä toimintaohjeita, jotta moniammatilliset palveluketjut toimisivat saumattomasti tälläkin saralla. Moniammatillisuuden hyödyntämiseksi ammattilaiset tarvitsevat tietoa muista toimijoista sekä heidän tarkoista työtehtävistään. (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005: 88-90).

6 Pohdinta ja johtopäätökset

6.1 Tulosten tarkastelu

Työssä lähestyttiin kunniaväkivaltaa sen yleisestä näkökulmasta. Hallenbergin (2008: 90.) mukaan kunniaväkivalta voi ilmetä uhkailuna, vapauden rajoittamisena tai fyysisenä väkivaltana. Äärimmäisissä tapauksissa kunniaan liittyvä väkivalta voi ilmetä kunniamurhana. Tutkimuksissa esiin nousseet kunniaväkivallan ilmenemismuodot ovat samanlaisia kuin teoreettisessa viitekehyksessä esitellyt. Henkisen väkivallan ilmene-
mismuodoiksi nousi tutkimusten pohjalta edellä mainittujen muotojen lisäksi väheksyminen ja alistaminen. Vapauden rajoittaminen ilmeni tutkimuksissa monimuotoisempa-

na. Tutkimusten pohjalta vapautta rajoitettiin yleisellä elintilan rajoittamisella, sosiaalisten suhteiden kieltämisellä sekä tyttöjen toiminnan valvomisena. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 481; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 35; Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 119; Schlytter - Linell 2010: 158.) Yhdistävä tekijä väkivallan teoille oli oletus siitä, kuinka naisten tulisi käyttäytyä. Esimerkiksi toiminnan valvomisella pyrittiin havaitsemaan, milloin tytöt toimivat yhteisön kunnia-ajatusten vastaisesti (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 119). Motiivi henkiselle väkivallalle ilmenee tutkimuksessa samoin, kuin teoreettisessa taustassa: kunnia-ajattelun taustalla ovat yhteisön asettamat seksuaalimoraaliset normit ja väkivallan tarkoituksena on ehkäistä kunnian rikkominen (Kunniaväkivalta 2015).

Teoreettinen viitekehys painottuu enemmän fyysiseen väkivaltaan ja sen ilmenemismuotoihin, kuten kunniamurhaan, ympärileikkauksiin ja pakkoavioliittoon. On huomattava, että tutkimusten pohjalta henkinen väkivalta nousi suurimmaksi ongelmaksi. Fyysisestä väkivallasta oli mainintaa vain muutamassa tutkimuksessa. Kunniaan liittyvä fyysinen väkivalta ilmenee lyömisenä, potkimisena, tönimisenä ja hiuksista vetämisenä (Schlytter – Linell 2010: 157). Osa fyysistä väkivaltaa kohdanneista naisista katsoivat tilanteen olevan uhrin omaa syytä (Gilbert – Gilbert – Sanghera 2004: 121). Teoreettisessa viitekehyksessä mainittu fyysisen väkivallan äärimmäinen muoto eli kunniamurha (Hallenberg 2008: 90) ei nouse esille yhdessäkään kirjallisuuskatsauksen tutkimuksista.

Työn tavoitteena oli myös löytää hyviä käytänteitä ehkäistä naisiin kohdistuvaa kunniaväkivaltaa. Suurimmassa osassa opinnäytetyön aineistoon valituissa tutkimuksissa kunniaväkivallan ehkäisymenetelmiä tutkittiin vasta siinä vaiheessa, kun väkivaltaa oli jo tapahtunut tai konflikti oli akuutisti päällä. WHO:n (Salomaa 2005: 34-35) mukaan väkivallan ehkäisyn pääpainon tuli olla ennaltaehkäisyssä, tällä hetkellä painopiste on uhrin auttamisessa väkivallan teon jälkeen. Ennaltaehkäisyn merkitys korostuu tutkimusten tuloksien myötä. Apua hakevien naisten auttaminen väkivalta tilanteessa koetaan hankalaksi, sillä kunniaväkivaltaa kohtaaville ei ole kehitetty yhteisiä toimintaohjeita. Yhteisien toimintaohjeiden lisäksi ongelmaksi koettiin henkilökunnan puutteellinen tieto aiheesta, minkä vuoksi tilanteisiin puuttuminen vaikeutui. (Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 482; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 38.) Mielestämme yhteisien toimintaohjeiden kehittäminen sekä henkilökunnan koulutuksen lisääminen ovat avainasemassa niin kunniaväkivallan kuin muun naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyssä. Yhteisien ohjeiden avulla on mielestämme paremmat mahdollisuudet

päästä kohti WHO:n (Salomaa 2005: 35) tavoitetta kokonaisvaltaisesta reagoinnista väkivallan kitkemiseksi. Koemme myös, että Istanbulin sopimuksen vakiintuessa paremmin suomalaiseen hoitokäytäntöön, on mahdollista parantaa väkivallan ehkäisytyötä jopa kansainvälisellä tasolla. Sopimus tarjoaa kuitenkin suuntaviivat ehkäisytyöhön kaikille allekirjoittaneille sopimusosapuolille (Ulkoasiainministeriö 2015). Tutkimuksissa haastatellut henkilöt lähestyvät usein tilannetta ongelman tai ristiriidan kautta. Tuloksissa nostetaan esiin seikkoja, joihin olisi pitänyt kiinnittää huomioita kunniaväkivallan uhan kanssa kamppailevien kohdalla, jotta tilanteiden ennaltaehkäisy olisi onnistunut paremmin. Esimerkiksi luottamuspula auttaviin tahoihin tai liian vähäinen tieto avun saatavuudesta nousivat esiin tutkimustuloksissa. Ehkäisytyössä on mielestämme oleellista huomioida myös tällaiset edelläkin mainitut ongelmakohdat, jotta toiminta naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi olisi mahdollisimman asiakaslähtöistä. Mielestämme uhrien kuunteleminen auttaa parantamaan kokonaisvaltaista reagointia väkivallan ehkäisytyössä, tukee asiakaslähtöisyyttä sekä vahvistaa luottamusta asiakkaan ja auttajan välillä. Koemme myös, että luottamuksen vahvistaminen asiakassuhteessa tulee huomioida kaikkien interventioiden kohdalla, jotka liittyvät väkivallan ehkäisyyn.

Väkivaltaa kokeneiden psyykinen oirehtiminen tulee ottaa huomioon yksilöllisestä näkökulmasta. Psykkisen oireilun tunnistaminen on tärkeänä osana väkivaltaan puuttumisessa (Turva 2010: 31). Psykosomaattisten oireiden tunnistaminen eri kulttuuritaustasta tulevien kohdalla mainitaan myös aineistoon valitussa Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemassa Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta-oppaassa (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005: 89). Tutkimustuloksissa nousee esiin, että arvioitaessa tilanteen vakavuutta on huomioitava apua hakevan huoli yksilöllisenä kokemuksena. Kokonaisarviossa on otettava huomioon myös asiakkaan aiemmat kokemukset sekä punnittava mahdollisia seurauksia (Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 35.) Mielestämme on oleellista, että väkivallan ehkäisytyö ja siihen puuttuminen tapahtuu asiakaslähtöisestä näkökulmasta. Koemme, että apua hakevan aito kuunteleminen on merkittävässä roolissa.

Kunniaväkivallan perimmäinen tarkoitus on ennaltaehkäistä tai palauttaa jo yhteisön tai perheen menetetty kunnia. Kunniaväkivalta on yhteisöiden keskuudessa julkista, mutta salattua ulkopuolisilta. (Kunniaväkivalta 2015; Turva 2010: 31.) Tutkimustulokset tukevat teoriataustassa jo esiin nostettua salailua väkivallan teoista tai sen yleisestä ilmenemisestä. Kunniaväkivalta on julkista yhteisön jäsenille, mutta vaiettua sen ulkopuolisille (Turva 2010:31). Tyttöjen kokemukset vahvistavat tätä teoriaa. Tutkimuksissa nos-

tetaan esiin, kuinka tytöt ovat ongelmiansa kanssa yksin pitkiäkin aikoja eikä perheen tai yhteisön ulkopuolisilla jäsenillä ole tietoa asioiden todellisesta tilasta. (Schlytter – Linell 2010: 159; Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 480.) Yksin jääminen voi johtua siitä, että naiset ovat kasvatettu kunnia-ajatteluun ja he pelkäävät tuottavansa häpeää yhteisöön. Tunteet häpeästä ja pelosta voivat säilyä vielä pitkään tilanteesta pakenemisen jälkeen. (Dickson 2014: 31.) Uskomme, että yksin jäämiseen vaikuttaa myös tutkimuksissa esiin noussut tukiverkoston puute. Mikäli tyttöjen elintilaa on rajoitettu koko heidän elämänsä ajan, karsittu sosiaalisia suhteita ja valvottu toimintaa muilla keinoin, ei heillä ole yhteisön ulkopuolisia kontakteja. Koemme tukiverkoston vahvistamisen olevan tärkeässä roolissa kunniaväkivallasta selviämisessä.

Tiedon lisääminen kunniaväkivallasta ja kunniakonflikteista on mielestämme tärkeä osa naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisytyötä. Pihlaja (2012: 2) nostaa pro gradussaan esiin, että suurin ongelma avun hakemiseen on naisten riittämätön tieto saatavilla olevista palveluista. Myös opinnäytetyömme tutkimustuloksissa nousee esiin sekä henkilökunnan että apua tarvitsevien puutteellinen tieto kunniaväkivallasta ja apukeinoista. Lisätiedon antaminen avun tarpeessa oleville naisille mahdollisti uusien tilanteiden ennaltaehkäisyn. (Schlytter – Linell 2010: 153; Alizadeh – Hylander – Törnqvist 2011: 482; Alizadeh – Hylander – Kocturk – Törnqvist 2010: 37) Koulutuksen ja tiedon lisääminen auttoi henkilökuntaa tarjoamaan laadukkaampaa apua väkivaltatilanteiden osapuolille (Leppäkoski – Paavilainen 2013: 2280-2281.) Myös Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemissa oppaissa suositellaan riittävän koulutuksen hankkimista väkivallan tunnistamisesta ja ehkäisystä sekä eri palveluiden piiriin ohjaamisesta. (Kyllönen-Saarnio – Nurmi 2005: 88-89; Sosiaali- ja terveysministeriö 2010: 37.) Kunniaväkivalta on maailmanlaajuinen ilmiö, mutta koemme, ettei siitä ole tarpeeksi tietoa. Olemme tutkimustulosten kanssa samaa mieltä asiasta, että tiedon lisääminen kaikille osapuolille parantaisi ennaltaehkäisyä, kunniaväkivallan tunnistamista sekä madaltaisi naisten kynnystä hakea apua. Esimerkkinä tiedonlisäämisestä on Ihmisoikeusliiton Kitke!-hanke. Hankkeen tarkoituksena on kunnia-ajattelun muuttaminen koko yhteisön keskuudessa (Kitke! ehkäisee kunniaan liittyvää väkivaltaa 2016). Mielestämme hankkeen avulla on mahdollista tuottaa ja levittää tietoa kunnia-ajattelusta myös yhteisöiden ulkopuolisille tahoille, jotta kunniaväkivallan tunnistaminen, esimerkiksi hoitotyössä, olisi helpompaa. Havaitsimme, että aineiston tuloksissa ilmenee yhteneväisyyksiä niin tutkimusten kuin hankkeiden ja oppaiden välillä. Mielestämme merkittävimäksi teemaksi nousi aineiston pohjalta tiedon lisääminen kaikille väkivaltatilanteiden osapuolille. Koemme, että erityisesti henkilökunnan puutteellinen tieto oli suurin ongelmatekijä avun

saamisen ja hakemisen kannalta. Mielestämme on tärkeää panostaa henkilökunnan asianmukaiseen koulutukseen väkivallan ehkäisytyössä.

6.2 Menetelmän tarkastelu

Integroiva kirjallisuuskatsaus kokoaa aiemmin tehtyjen tutkimusten tulokset yhteen ja tekee johtopäätöksen kyseessä olevasta aiheesta. Integroivan kirjallisuuskatsauksen avulla on mahdollista tarjota kattavampaa tietoa ja ymmärrystä aiheesta, mutta sitä voidaan käyttää myös luomaan uusi näkökulma. (Coughlan - Croinin – Ryan 2013: 17.) Valitsimme integroivan kirjallisuuskatsauksen kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tyypeistä, koska haluamme tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa aiheesta. Integroiva kirjallisuuskatsaus mahdollisti menetelmänä hyvin erilaisten materiaalien käytön osana opinäytetyötä. Tämä osaltaan auttoi tuottamaan uutta tietoa kunniaväkivallan ehkäisytyöstä ja sen ilmenemismuodoista. Mielestämme menetelmä sopi tämän aiheen käsittelyyn, sillä kunniaväkivallasta on niukasti tutkimustietoa ja jo olemassa oleva tieto on hajanaisesti levittäytynyttä.

Aloitimme opinäytetyöprosessin rajaamalla aiheen ja määrittelemällä tutkimuskysymykset. Tämän pohjalta lähdimme etsimään aineistoa kirjallisuuskatsaukseen. Koimme aineiston hakuprosessin haasteelliseksi. Ongelmia tuotti oikeiden hakusanojen löytäminen, sillä jouduimme käyttämään englanninkielisiä hakusanoja. Kunniaväkivalta on moniulotteinen käsite, minkä vuoksi sanavalinnoilla tiedonhakuprosessissa on suuri merkitys. Lisähaastetta tuotti myös jo olemassa olevan tiedon hajanaisuus. Havaitsimme, että tutkimuksia on tuotettu runsaasti naisiin kohdistuvasta väkivallasta sekä läheis- ja perheväkivallasta, mutta pelkästään kunniaväkivaltaa koskevia tutkimuksia on tehty niukasti. Väkivallan ehkäisyn kannalta on tärkeää huomioida myös tunnetummas- ta lähisuhdeväkivallasta motiiviltaan poikkeavat väkivallan muodot. Sopivien tutkimusten löytäminen oli haasteellista ja joudumme soveltamaan myös niitä tutkimuksia, jotka käsittelevät yleisesti ottaen väkivallan ehkäisyä ja sukupuoleen liittyvää väkivaltaa. Löysimme potentiaalisia tutkimuksia otsikon tai tiivistelmien perusteella, mutta suurin osa niistä ei ollut luettavissa sähköisesti tai niitä ei saanut luettavaksi muilla keinoin. Olemme kuitenkin tyytyväisiä saamamme aineiston määrään, kun otamme huomioon, kuinka vähän ilmiötä on havaintojemme mukaan tutkittu. Tavoitteenamme oli löytää tutkimuksia, jotka vastaavat opinäytetyömme tutkimuskysymyksiin. Mielestämme olemme päässeet tähän tavoitteeseen.

Opinnäytetyön aineisto analysoitiin induktiivisella eli aineistolähtöisellä aineiston analyysillä. Olemme verranneet aineiston analyysin pohjalta saamiamme tutkimustuloksia teoreettiseen viitekehukseen kappaleessa 6.1. *Tulosten tarkastelu*. Induktiivinen analyysi sopii menetelmänä mielestämme opinnäytetyömme aineiston analyysimenetelmäksi. Aineiston analyysi toteutettiin vaiheittain siten, että aluksi aineistosta poimittiin opinnäytetyön kysymyksiin vastaavia ilmaisuja, jotka myöhemmin pelkistettiin. Pelkistetyt ilmaisut jaoteltiin ensin alaluokkiin, jonka jälkeen yläluokkiin. Yläluokat muodostivat vastaukset tutkimuskysymyksiin. Teimme opinnäytetyön johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset aineiston analyysistä saatujen tulosten pohjalta. Induktiivisen aineiston analyysin avulla pystyimme havaitsemaan eroavaisuudet ja yhtäläisyydet kunniaväkivallan ilmenemismuodoista teorian ja tutkimustulosten välillä. Näin pystyimme myös hankkimaan uutta tietoa kunniaväkivallasta ja sen ehkäisymenetelmistä.

6.3 Eettisyys

Hyviä tutkimuseettisiä käytänteitä ovat muun muassa kestävien tiedonhankintamenetelmien käyttö, rehellisyys, avoimuus tulosten tarkastelussa ja esittelyssä sekä asianmukaisten lähdeviitteiden merkitseminen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: 6.) Analyysiä arvioitaessa on tärkeää kuvata päättelyn polkua siten, että lukijalla on edellytykset hyväksyä tai hylätä tutkijan tulokset. (Mäkinen 1992: 53.) Käsittelemme tutkimustuloksia objektiivisesti ja esitämme omia tulkintojamme vasta pohdintaosuudessa, jotta tutkimusten tulokset säilyvät luotettavina. Esitämme tulokset rehellisesti, emmekä vääristele niitä niin, että ne vastaavat parhaiten tutkimuskysymyksiimme. Kuvaamme tutkimusten tuloksia siten, että lukija pystyy ymmärtämään tulosten analysoinnissa käytettyä päättelyn kulkua. Lisäksi tavoitteemme on, että lukija kykenee muodostamaan oman mielipiteensä tulkinnoista.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012: 5.) määrittelee plagioinnin toisen henkilön julkaiseman teoksen luvattomaksi lainaamiseksi. Plagioinniksi luokitellaan sekä suora kopiointi että mukailen kopiointi. Opinnäytetyöprosessin aikana käytimme plagioinnin ehkäisyyn tarkoitettua Turnitin-ohjelmaa taataksemme, että opinnäytetyössämme ei ole loukattu kenenkään tekijänoikeuksia. Turnitin-ohjelma toimii internetin pilvipalvelun välityksellä tavoitteena varmistaa opiskelijoiden töiden autenttisuus. Ohjelma ilmoittaa prosentiosuuksilla, kuinka paljon palveluun ladatusta tekstistä löytyy sellaisenaan internetissä julkaistuista teoksista. (Turnitin. 2015.) Huomioimme alkuperäisten tutkimus-

ten tekijöiden työpanoksen ja saavutukset sekä viittaamme muiden tutkijoiden töihin oikeaoppisesti.

Kirjallisuuskatsaukseen valitsemiemme tutkimusten eettisyydestä emme voi olla täysin varmoja. Emme tiedä onko tutkimuksia tehdessä otettu huomioon muun muassa tutkimukseen osallistuneiden yksityisyys ja onko vaitiolovelvollisuutta noudatettu. Lisäksi emme voi tietää onko heiltä kysytty lupa tietojen käyttöön tutkimuksessa. Emme voi myöskään olla varmoja, onko valitsemiemme tutkimusten teon yhteydessä huomioitu objektiivinen näkökulma aineiston analysoinnissa tai onko tutkimuksia ohjannut ennako-odotukset toivotuista tuloksista.

6.4 Luotettavuus

Aihetta valittaessa on tärkeää huomata, että tutkija tunnistaa mahdolliset aiheeseen liittyvät ennako-oletukset sekä tarkastelee ja tuottaa tietoa objektiivisesta näkökulmasta. Kirjallisuuskatsausta tehdessä on tärkeää sivuttaa ennakoajatukset toivotuista tutkimustuloksista, sillä ne voivat vääristää niitä. (Niela-Vilén – Hamari 2016: 24.) Suhtautumisemme kirjallisuuskatsaukseen on säilynyt objektiivisena koko prosessin läpi. Olemme tarkastelleet aihetta puolueettomasta näkökulmasta ja työstimme opinnäytetyötä ilman ennakoajatuksia. Kunniaväkivallan ilmeneminen nyky-yhteiskunnassa oli käsitteenä meille tuntematon, minkä vuoksi oli helppoa lähteä syventymään ilmiöön ilman, että työskentelyä ohjasivat omakohtaiset käsitykset. Emme myöskään olleet kohdannut itse ilmiötä työelämässä tai protokollia sen ehkäisyyn liittyen. Niela-Vilén – Hamari (2016: 24) kuvaavat hyvän kirjallisuuskatsauksen pohjaksi tarkasti rajatut tutkimuskysymykset, joihin voidaan vastata kirjallisuuden avulla. Tarkasti rajatut tutkimuskysymykset vähentävät ongelmia, jotka ilmenevät liian laajan aineiston vuoksi. Onnistuimme rajaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymykset siten, että aihekokonaisuus säilyy selkeänä yhteenvedona. Aineisto koostuu niistä tutkimusartikkeleista, joista löytyy vastaukset tutkimuskysymyksiimme, analysoitavan aineiston määrä oli opinnäytetyösämme kohtalainen.

Yleisesti ottaen tutkimusten näytön asteen määrittelee tutkimusasetelman vahvuus, tutkimusten määrä ja laatu, tulosten yhdenmukaisuus, kliininen merkittävyys sekä tulosten sovellettavuus käytäntöön. Näytön asteet jaotellaan seitsemään kategoriaan, joista vahvin näyttö on systemaattisilla katsauksilla ja meta-analyyseillä, kun taas heikoin näyttö on asiantuntijalausunnoilla ja asiantuntijatyöryhmien raporteilla. (Elomaa –

Mikkola 2010: 14-15.) Olemme käyttäneet opinnäytetyössämme pääosin laadullista aineistoa, minkä vuoksi opinnäytetyömme näytön aste ei ole kovin vahva. Osa aineistostamme on haettu CINAHL-viitetietokannasta. Kyseisessä tietokannassa julkaistut aineistot ovat käyneet läpi asiantuntijoiden arviot ja saaneet hyväksynnän artikkelin julkaisuun. Tämä ei kuitenkaan takaa tutkimuksen tasoa, ja on pääsääntöisesti lukijan vastuulla arvioida tutkimusta. (Elomaa – Mikkola 2010: 22.) Tutkimustuloksia tarkastellessa on syytä huomioida, että aineistoon valittujen tutkimusten otoskoot ovat suhteellisen pieniä, otokset vaihtelivat pääasiassa kolmesta kolmeentoista ($n=3-13$). Vain yksi valituista tutkimuksista oli otokseltaan laaja ($n=950$). Pienet otoskoot ovat voineet vaikuttaa tutkimustuloksiin, minkä vuoksi tulosten yleistämistä käytäntöön on syytä arvioida tarkemmin. Olemme tyytyväisiä siihen, että löydetyt tutkimukset ovat tehty Euroopassa ja osa niistä jopa Pohjoismaissa. Emme voi kuitenkaan taata, että olemme löytäneet kirjallisuuskatsauksen aineistoon relevanteimmat tutkimusartikkelit ja näin ollen voi olla, että tutkimustulokset ovat vääristyneitä.

Tiedonhakuprosessin kuvauksessa on tärkeää, että lukija pystyy halutessaan löytämään sen avulla samat tutkimukset ja muut aineistot uudelleen. Tämän vuoksi on oleellista kirjata tarkasti hakuprosessin aikana mukaan otetut sekä poissuljetut tutkimukset. Huolimatta tarkasti harkituista hakusanoista tiedonhaku saattaa tuottaa paljon tutkimuksia, jotka eivät kuitenkaan sovi kirjallisuuskatsaukseen. (Niela-Vilén – Hamari 2016: 27.) Vahvistimme kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta kuvaamalla hakuprosessin ja aineiston analyysin niin tarkasti kuin mahdollista. Tiedonhakuprosessin alussa käytimme tarkkaan rajattuja hakusanoja, mutta prosessin edetessä jouduimme laajentamaan hakusanoja löytyneiden tutkimusten vähyyden vuoksi. Olemme kirjanneet tarkasti käytetyt hakusanat sekä kuvanneet valitsemiemme tutkimusten tiedonhakuprosessin kirjallisesti ja taulukkomuodossa. Tiedonhakuprosessi kuvattiin siten, että tarkasti kuvatun hakupolun kautta on mahdollista löytää tässä kirjallisuuskatsauksessa käytetyt tutkimukset uudelleen. Toistimme aineiston haun opinnäytetyöprosessin lopussa varmistaaksemme, että haun tulokset eivät ole muuttuneet. Opinnäytetyössä käytetty aineisto oli edelleen löydettävissä samoilla hakukriteereillä, lukuun ottamatta raporttia *Crimes of the Community. Honour-based violence in the UK* (Brandon – Hafez 2008). Kyseistä raporttia ei löytynyt enää samoilla hakusanoilla, mutta se on edelleen löydettävissä raportin nimellä internetistä. Opinnäytetyöhön valittujen tutkimusten sisäänottokriteerit on esitelty työssä. Opinnäytetyössämme on määritelty yleiset hakuehdot ja poissulkukriteerit. Muutamassa poikkeustapauksessa olemme joustaneet pois-

sulkukriteereissä valitsemalla mukaan vanhempia tutkimuksia tai tutkimuksia, joissa käsiteltiin eri naisiin kohdistuvan väkivallan muotoa.

Tärkeää opinnäytetyössä on lähdekritiikki: mistä lähteistä tieto on peräisin ja kuinka sitä käyttää. Vaikka tieto olisi pätevää, on se eriarvoista riippuen mistä lähteestä tieto on otettu. Esimerkiksi asiantuntijoiden raporteista tulisi mieluummin käyttää alkuperäistä versiota eikä toisen tai jopa kolmannen käden lähteitä mediasta. Lisäksi tiedon tulisi olla mahdollisimman tuoretta, sillä se muuttuu jatkuvasti. Käytettäessä muun muassa internet-lähteitä, sivuston sisällön laadun takaa sivustoista vastaava organisaatio. Nämä sivustot ovat luotettavampia kuin yksityisen henkilön ylläpitämä sivusto, sillä sen sisältöä ei välttämättä ole lainkaan tarkistettu. (Lähdekritiikki. 2015.) Kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta lisää vain julkaistujen tutkimusten käyttö, sillä ne ovat käyneet läpi vertaisarviointiprosessin. Katsausta tehdessä on kuitenkin huomioitava julkaisemattomien aineistojen vaikutus kirjallisuuskatsauksen lopputulokseen – on otettava huomioon, ettei kaikkea tutkittua tietoa ole pystytty julkaisemaan. Julkaisemattoman materiaalin hylkääminen aineistosta voidaan nähdä kirjallisuuskatsauksen heikkoutena. (Niela-Vilén – Hamari 2016: 26.) Olemme hankkineet paljon tietoa manuaalisesti kirjoista, lehdistä sekä www- lähteistä. Osa on toisen käden lähteitä, jotka sinällään laskevat tiedon luotettavuutta. Kuitenkin nämäkin tiedot ovat sivustoilta, joiden vastaava organisaatio on tiedossa. Hankkimamme tieto on myös tuoretta. Kaikki ei ole uusinta tietoa, mutta suurin osa on 2010- luvulta. Teoreettisen taustan tiedonhakuprosessin aikana löytämämme lähteet tukivat ja täydensivät toisiaan tietoperustalta, minkä vuoksi lähteet tarjoavat luotettavan pohjan työn teoreettiselle viitekehykselle. Olemme viitanneet kaikkiin käyttämiimme lähteisiin siten, että lukijan on helppo ymmärtää tiedon alkuperä.

Unelmatilanteessa olisi mahdollista käyttää millä tahansa kielellä kirjoitettuja tutkimuksia. Rajaus pelkästään englannin- ja suomenkielisiin tutkimuksiin voi aiheuttaa virheitä johtopäätöksiin ja tulosten tulkintaan. (Niela-Vilén – Hamari 2016: 26.) Käytimme aineistossamme rajallisten kielitaidollisten mahdollisuuksien vuoksi vain englannin- ja suomenkielisiä tutkimuksia, jotka ovat voineet vaikuttaa saatuihin tutkimustuloksiin. Aineiston analyysissä englannista suomeksi käännettyjen tutkimusten kohdalla on olemassa inhimillinen virhemahdollisuus, sillä käänös ei välttämättä tarkoita täysin samaa asiaa, mitä alkuperäistutkimuksen tekijät ovat tarkoittaneet.

6.5 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Olemme esittäneet johtopäätökset objektiivisesta näkökulmasta. Johtopäätöksissä esittämämme asiat vastaavat loogisesti tutkimuskysymysten asetteluun. Olemme arvioineet tutkimustulosten soveltuvuutta käytännössä sekä nostaneet esiin jatkotutkimusongelmia ja -aiheita tutkimusten perusteella. Arvioimme myös, onko kirjallisuuskatsoaus lisännyt tietoa aiheesta haluamallamme tavalla. (Mäkinen 2005:139-140.) Aineiston analyysissä olemme ottaneet huomioon, ettemme yliarvioi aiemmissa tutkimuksista saatua näyttöä (Niela-Vilén – Hamari 2016: 32).

Aineiston pohjalta johtopäätöksinä kunniaväkivallan ehkäisystä voidaan nostaa esiin:

- luottamuksen puute auttaviin tahoihin ja tiedon leviämisen pelko estää avun hakemisen
- turvallisen ja luottamuksellisen ympäristön luominen asiakastilanteissa parantaa ongelmien ehkäisyä ja asioista keskustelua
- kunniakysymysten kanssa kamppailevilla naisilla ovat yksinäisempiä ja eristyneempiä sosiaalisesta elämästä eikä heillä ole riittävää tukiverkostoa
- apua tarvitsevilla ei ole riittävästi tietoa saatavilla olevista palveluista ja apukeinoista
- henkilökunnalla ei riittävää tietoa auttamiskeinoista
- henkilökunnalta puuttuvat yhteiset toimintaohjeet ja säännöt
- ammattilaisten tiedon ja koulutuksen lisääminen parantaa kunniaväkivallan ehkäisyyn puuttumista ja mahdollistaa monipuolisempien interventioiden käytön
- moniammatillisuuden ja yhteistyön hyödyntäminen parantaa hoitoketjua
- apua tarvitsevien osallistaminen hoidon suunnitteluun on vähäistä

Johtopäätökset kunniaväkivallan ilmenemismuodoista ovat:

- psyykkinen väkivalta on yleisempää kuin fyysinen
- psyykkinen väkivalta ilmenee useimmiten uhkailuna ja pelotteluna, uhrin väheksymisenä ja alistamisena sekä vapauden ja elintilan rajoittamisena
- fyysinen väkivalta ilmenee pahoinpitelynä
- fyysistä väkivaltaa ei ilmennyt valituissa tutkimuksissa kunniaväkivallan äärimmäisenä muotona eli kunniamurhana

Tutkimuksien perusteella on havaittavissa, ettei väkivallan uhan kartoittaminen ole rutiininaimaista ammattilaisten keskuudessa. Mielestämme väkivallan, tarkemmin sanot-

tuna myös kunniaväkivallan, kartoitus tulisi ottaa systemaattisemmin käyttöön asiakas-tilanteissa. On tärkeää tarjota asiakkaalle mahdollisuus ottaa asia puheeksi. Systemaattinen väkivallan kartoitus voisi tarjota paremmat lähtökohdat kunniaväkivaltailmiön yleisyyden selvittämiseksi ja mahdollistaa kokonaisvaltaisemman puuttumisen väkivaltatekoihin. Havaitsimme opinnäytetyöprosessin aikana, ettei valitsemastamme aiheesta ole riittävästi tutkimustietoa. Epäilemme tämän johtuvan vaikeudesta tutkia ja kartoittaa vaietun ilmiön esiintymistä..

Tutkimukset nostavat esiin hyvin samoja asioita sekä kunniaväkivallan ehkäisyyn liittyen kuin läheis- ja parisuhdeväkivallan ehkäisytyössä. Koemme, että aineistoon valittu Leppäkosken ja Paavilaisen (2013) tekemä tutkimus nosti esiin samoja ongelmakohtia ja kehitysideoita väkivallan ehkäisytyössä kuin kunniaväkivaltaan liittyneet tutkimukset. On kuitenkin huomioitava, ettei läheis- ja parisuhdeväkivallan ehkäisyssä käytettäviä tutkimuksia ja toimintaohjelmia voi yksiselitteisesti hyödyntää kunniaväkivallan ehkäisyssä. Suurin erottava tekijä edellä mainituilla väkivaltatyypeillä ovat niiden lähtökohdalliset motiivit väkivallan teolle. Kunniaväkivalta on yhteisön tekemää, perhe-, läheis- ja parisuhdeväkivalta on yksilön reaktio tapahtuneisiin ja voi koskea myös samaa sukupuolta olevien välistä väkivallan tekoa. (Turva 2010: 31; Soisalo 2010: 58; Simister 2012: 607.) Kunniaväkivallan ehkäisytyössä ja uhrien auttamisessa on mielestämme tärkeää ymmärtää kunnia-ajattelun merkitys ja yhteisöllisyys sekä perimmäinen syy konfliktitilanteeseen ajautumisessa. Sen sijaan, että keskityttäisiin jo tapahtuneen tilanteen hoitoon, tulisi mielestämme suunnata katse alkutekijöihin ja perimmäisiin syihin.

Tutkimusten pohjalta on havaittavissa konkreettisia parannusehdotuksia kunniaväkivallan puheeksiottoon ja siihen puuttumiseen. Esiin nousseet keinot parantaa potilassuhteiden muodostumista sekä puuttumista kunniaväkivaltaan tukevat toisiaan, myös henkilökunnan ja naisten esiin nostamat ongelmat ovat suurin piirtein samoja. Käytännön keinoista ehkäistä kunniaväkivaltaa koemme, että Kitke!-hankkeessa kehitettyä ja testattua dialogityöpajamallia voidaan jo nyt hyödyntää käytännössä kunniaan liittyvästä väkivallasta keskusteltaessa. Malli soveltuu mielestämme yleishyödylliseen käyttöön sosiaali- ja terveysalalla puhuttaessa hankalista ja vaikeista aiheista tai haitallisista perinteistä eri yhteisöjen keskuudessa.

Naisiin kohdistuvasta väkivallasta löytyy lukuisia tutkimuksia opinnäytetyön hakuprosessissa käytetyillä hakusanoilla. Käytettyjen hakusanojen avulla on mahdollista saada lisätietoa naisiin kohdistuvan väkivallan muista ilmenemismuodoista, esimerkiksi pa-

risuhdeväkivallasta. Kunniaväkivaltaan suoranaisesti liittyviä tutkimuksia löytyy niukasti. On huomattava, että löydöstemme perusteella Iso-Britanniassa ja Ruotsissa on tehty aiheeseen liittyviä tutkimuksia ja hankkeita on tehty runsaasti verrattuna muihin Euroopan maihin. Mielestämme tämä viittaa siihen, että kyseisissä maissa on enemmän maahanmuuttoa ja sitä on tapahtunut pidemmän aikaa, mistä johtuen kunniaan liittyvät ongelmat ovat ehtineet nousta pinnalle. Etenkin isobritannialaisissa tutkimuksissa ja raporteissa oli esimerkkejä tapahtuneista kunniakonflikteista. Koemme, että aihetta olisi syytä alkaa tutkia Suomessa nyt, kun maahanmuuttovirta on kasvanut. Käytänteiden kehittäminen olisi tärkeää ennen vakavien konfliktien syntyä, jotta auttavilla tahoilla ja viranomaisilla olisi tarvittavat työkalut kunniaväkivallan ennaltaehkäisyyn.

Opinnäytetyöhömmme valitut tutkimukset antavat tietoa kunniaväkivallan ehkäisystä ja ilmenemisestä. Aineistomme on vähäinen, minkä vuoksi opinnäytetyömme tuloksia ei voi suoranaisesti yleistää käytännön hoitotyöhön. Kunniaväkivallan ehkäisystä tarvitaan kansainvälisesti lisätutkimuksia, jotta saatuja tuloksia voidaan soveltaa paremmin käytännön hoitotyöhön. Lisätutkimuksissa olisi mielestämme hyvä ottaa laajempia otantoja ja keskittyä enemmän kunniaväkivallan ennaltaehkäisyyn. Mittavampien otosten avulla kunniaväkivallasta saisi myös ilmiönä laajemman kuvan.

Lähteet

- Aapakallio, Johanna 2014. Perustietoa kunniaan liittyvistä konflikteista ja kunniaan liittyvästä väkivallasta. Sopu-hankkeen julkaisuja. Verkkodokumentti. <http://soputila.fi/sites/default/files/Taustatietoa%20kunniaan%20liittyv%C3%A4st%C3%A4%20v%C3%A4kivallasta_0.pdf>. Luettu 26.10.2015.
- Civitas 2016. About Us. Verkkodokumentti. <<http://www.civitas.org.uk/about-us/>>. Luettu 9.4.2016.
- Coughlan, Michael – Cronin, Patricia – Ryan, Frances 2013. Doing a literature review in nursing, health and social care. Glasgow: Bell & Bain Ltd.
- Dickson, Pat 2014. Understanding victims of honour-based violence. Community Practitioner 87 (7). 30-33.
- Elomaa, Leena – Mikkola, Hannele 2010. Näytön jäljillä. Tiedonhaku näyttöön perustavassa hoitotyössä. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 12. Verkkodokumentti. <<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522161611.pdf>>. Luettu 10.4.2016.
- European Commission 2016. Daphne Toolkit. Verkkodokumentti. <<http://ec.europa.eu/justice/grants/results/daphne-toolkit/en/daphne-toolkit-%E2%80%93-active-resource-daphne-programme>>. Luettu 11.4.2016.
- Flinkman, Mervi – Salanterä, Sanna 2007. Integroitu katsaus – Eri metodeilla tehdyn tutkimuksen yhdistäminen katsauksessa. Teoksessa Johansson, Kirsti – Axelin, Anna – Stolt, Minna – Ääri, Riitta-Liisa (toim.): Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja A:51. Turku: Digipaino – Turun yliopisto.
- Hallenberg, Helena 2008. Seksuaalisuus islamin maissa. Teoksessa Brusila, Pirkko (toim.): Seksuaalisuus eri kulttuureissa. Helsinki: Duodecim. 74-115.
- Ihmisoikeusliitto 2015. Kunniaan liittyvä väkivalta. Verkkodokumentti. <<http://ihmisoikeusliitto.fi/toiminta/kunniavakivalta/>>. Luettu 2.9.2015.
- Itkonen, Terho 1992. Käytäntö koostuu käytänteistä. Verkkodokumentti. <<http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=840>>. Luettu 26.10.2015.
- Karimi, Rebwar – Hildén, Terhi 2011. Haasteena haitalliset perinteet – yhteistyö Ihmisoikeusliiton Kitke!-hankkeessa. Teoksessa Koljonen, Päivi – Matinheikki-Kokko, Kaija (toim.): Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus. Helsinki: Unigrafia.
- Kirjallisista suoritusmuodoista. 2015. Jyväskylän yliopisto. Verkkodokumentti. <<https://www.jyu.fi/jsbe/opiskelu/opohj/suormuo>>. Luettu 26.10.2015.
- Kitke! ehkäisee kunniaan liittyvää väkivaltaa 2016. Ihmisoikeusliitto. Verkkodokumentti. <<http://ihmisoikeusliitto.fi/toiminta/kunniavakivalta/tyomme/>>. Luettu 25.2.2016.
- Kunniaväkivalta. 2015. Lapset, nuoret ja perheet. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Verkkodokumentti. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde/kunniavakivalta>. Luettu 18.8.2015.

Michelis, Ilaria – Megevand, Melanie 2014. Gender-based violence and displacement. *Therapy Today* 25 (7). 14-19. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.metropolia.fi/ehost/detail/detail?sid=44b31084-b5ad-4778-9656-ee6503ca1d3f%40sessionmgr4004&vid=6&hid=4101&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGI2ZQ%3d%3d#AN=2013002452&db=c8h>>. Luettu 8.9.2015.

Miten teen kirjallisuuskatsauksen? 2015. Turun yliopisto. Verkkodokumentti. <<https://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ktmt/opiskelu/ohjeet/Sivut/Miten-teen-kirjallisuuskatsauksen.aspx>>. Luettu 26.10.2015.

Mitä lähisuhde- ja perheväkivalta on? 2015. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Verkkodokumentti. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/lahisuhde>. Luettu 8.9.2015.

Monikulttuurisuus Suomen terveydenhuollossa. 2005. Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta. Helsinki: Yliopistopaino. 10. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://etene.fi/documents/1429646/1559086/ETENE-julkaisuja+11+Monikulttuurisuus+Suomen+terveydenhuollossa.pdf/24ffa4b2-1ac7-4926-984e-e99555630342>>.

Mäkelä, Klaus 1990. Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa Mäkelä, Klaus (toim.): Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus. 42-61.

Mäkinen, Olli 2005. Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Niela-Vilén, Hannakaisa – Hamari, Lotta 2016. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa Stolt, Minna – Axelin, Anna – Suhonen, Riitta (toim.): Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turku: Juvenes Print. 23-34.

Näyttöön perustuva toiminta. 2015. Hotus. Verkkodokumentti. <<http://www.hotus.fi/hotus-fi/nayttoon-perustuva-toiminta>>. Luettu 2.9.2015.

OIVA peruspalvelukeskus. 2015. Terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisevä työ. Verkkodokumentti. <http://www.oivappk.fi/fi/sosiaali-ja_perusterveydenhuollon_palvelut/terveyden_edistaminen_ja_ennaltaehkaiseva_ty>. Luettu 29.10.15.

Pihlaja, Saara 2012. The Perceptions of Seeking Help to Honor Related Violence among Immigrant Women in Helsinki, Finland. Pro gradu. Julkaisematon dokumentti.

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Opetusjulkaisuja. Vaasa: Vaasan yliopisto. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf>.

Salomaa, Eila 2005. Väkipalva ja terveys maailmassa. Teoksessa Krug, Etienne – Dahlberg, Linda – Mercy, James – Zwi, Anthony – Lozano, Rafael (toim.): World Report on Violence and Health. World Health Organization. Verkkodokumentti. <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42495/6/9529608993_fin.pdf>. Luettu 27.10.2015.

Simister, John 2012. More than a billion women face "gender based violence": where are most victims? Journal of Family Violence 27 (7). 607-623. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=1eb69b52-7edb-4708-ba29-d3c001e3835b%40sessionmgr4005&vid=32&hid=4112>>. Luettu 8.9.2015.

Sivistyssanakirja. 2015. Käytänne. Suomisanakirja. Verkkodokumentti. <<http://www.suomisanakirja.fi/k%C3%A4yt%C3%A4nne>>. Luettu 26.10.2015.

Soisalo, Raul 2010. Lapsiin kohdistuva väkipalva ja rikokset. Perheterapia 26 (4). 52-61.

Sosiaali- ja terveystministeriö 2010. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Helsinki: Yliopistopaino. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa: <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112013/URN%3aNBN%3afe201504223100.pdf?sequence=1>>.

Tilastokeskus 2014. Väestö. Väestön muutokset. Verkkodokumentti. <http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#turvapaikanhakijat>. Luettu 26.10.2015.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turnitin. 2015. Verkkodokumentti. <http://turnitin.com/en_us/what-we-offer>. Luettu 16.11.2015.

Turva, Jarmo 2010. Kunniaväkipalva. Vaikea asia yhteisölle ja auttajalle. Systole 6. 31-32.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Verkkodokumentti. <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu 01.11.2015.

Tyttöjen pakkoavioliitot. 2015. Suomen NNKY-liitto ry. Verkkodokumentti. <www.ywca.fi/liitteet/00010631/0/vvaineisto_2014.pdf>. Luettu 22.10.2015.

Tyttöjen ympärileikkaus. 2015. Terveyst ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/pahoinpitely-ja-seksuaalinen-hyvaksikaytto/tyttojen-ymparileikkaus>>. Luettu 20.10.2015.

Ulkoasiainministeriö 2015. Suomi hyväksyi naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan sopimuksen. Verkkodokumentti. <<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentId=325100&nodeId=49150&contentId=1&culture=fi-FI>>. Luettu 24.3.2016.

Väkivallan vaikutukset. 2013. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyö. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perhevakivallan_ehkaisytyo/vakivallan>. Luettu 6.10.2015.

Väkivallan vähentäminen. 2014. Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy. Verkkodokumentti. <<http://www.vakivalta.rikosentorjunta.fi/fi/index/vakivallanehkaisy/vakivallanvahentamiskeinoja/naisiinkohdistuvanvakivallanehkaisy.html>>. Luettu 2.9.2015.

Kirjallisuuskatsaukseen valittu aineisto

Alizadeh, Venus – Törnqvist, Lena – Hylander, Ingrid 2011. Counselling teenage girls on problems related to the "protection of family honour" from the perspective of school nurses and counsellors. *Health and Social Care in the Community* 19 (5): 476-484. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.metropolia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=ea48986b-34ca-4442-a4c7-3de85d8a7820%40sessionmgr198&vid=7&hid=128>>.

Alizadeh, Venus– Hylander, Ingrid – Kocturk, Tahire - Törnqvist, Lena 2010. Counseling young immigrant women worried about problems related to the protection of "family honour" – from the perspective of midwives and counsellors at youth health clinics. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 24: 32-40. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.metropolia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=ea48986b-34ca-4442-a4c7-3de85d8a7820%40sessionmgr198&vid=5&hid=128>>.

Brandon, James – Hafez, Salam 2008. Crimes of the Community. Honour-based violence in the UK. Civitas-project. PDF-verkkodokumentti.

Gilbert, Paul – Gilbert, Jean – Sanghera, Jasvinder 2004. A focus group exploration of the impact of izzat, shame, subordination and entrapment on mental health and service use in South Asian women living in Derby. *Mental Health, Religion & Culture* 7 (2): 109-130. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://www.karmanirvana.org.uk/useful-resources/>>.

Karimi, Rebwar – Hildén, Terhi 2011. Haasteena haitalliset perinteet – yhteistyö Ihmisoikeusliiton Kitke!-hankkeessa. Teoksessa Kaljonen, Päivi – Matinheikki-Kokko, Kaija (toim.): Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus. Metropolia ammattikorkeakoulun julkaisusarja. Helsinki: Unigrafia. 146-160.

Kyllönen-Saarnio, Eija – Nurmi, Reet 2005. Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta. Opas sosiaali- ja terveysalan auttamistyöhön. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:15. Verkkodokumentti. <http://stm.fi/documents/1271139/1359676/Maahanmuuttajanaiset_ja_vakivalta_fi.pdf/25a81350-ebbe-453b-a8c2-2d9761ded566>. Luettu 6.4.2016.

Leppäkoski, Tuija – Paavilainen, Eija 2013. Interventions for women exposed to acute intimate partner violence: emergency professionals' perspective. *Journal of Clinical Nursing* 22: 2273-2285. Luettavissa myös sähköisesti osoitteessa <<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.metropolia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=ea48986b-34ca-4442-a4c7-3de85d8a7820%40sessionmgr198&vid=18&hid=128>>.

Schlytter, Asrtid – Linell, Hanna 2010. Girls with honour-related problems in a comparative perspective. *International Journal of Social Welfare* 19 (2). 152-161.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:5. Verkkodokumentti. <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112013/URN%3aNBN%3afi-fe201504223100.pdf?sequence=1>>. Luettu 10.2.2016.

Tiedon hakeminen

Hakukone	Hakusanat	Rajaukset	Tulosten määrä (sisäänottokriteerit)	Tutkimuksen tai teoksen nimi
Cinahl (Ebsco)	family honour	full text, abstract available, 2010-2015	Hakuehdoilla kuusi (n=6) tulosta, joista valittu kaksi (n=2). Valitut tutkimukset vastasivat tutkimuskysymykseen.	Counselling teenage girls on problems related to 'protection of family honour' from the perspective of school nurses and counsellors Counselling young immigrant women worried about problems related to the protection of 'family honour' from the perspective of midwives and counsellors at youth health clinics
Cinahl (Ebsco)	prevention of violence AND women AND research	full text, abstract available, 2010-2015, Europe	Hakuehdoilla 11 (n=11) tulosta, joista valittu yksi (n=1). Valittu tutkimus vastasi toiseen tutkimuskysymyksestä.	Interventions for women exposed to acute intimate partner violence: emergency professionals' perspective
Manuaalinen haku	honour-related problems AND girls	2010-2015	Hakuehdoilla 414 (n=414), joista aineistoon valittu 1 (n=1). Otsikko täsmäsi parhaiten hakunimikkeeseen. Valittu tutkimus vastasi toiseen tutkimuskysymykseen. Tutkimus julkaistu kansainvälisessä lehdessä, joka etsitty Helsingin yliopiston kirjastosta.	Girls with honour-related problems in a comparative perspective
Manuaalinen haku	Karma Nirvana research	Hakua ei rajattu	Hakusanoilla löysimme Karma Nirvana-järjestön nettisivut, joilta haimme manuaalisesti tutkimuksen. Tutkimus vastaa toiseen tutkimuskysymykseemme.	A focus group exploration of the impact of izzat, shame, subordination and entrapment on mental health and service use in South Asian women living in Derby

Manuaalinen haku	Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus	Hakua ei rajattu	Hakusanoilla löysimme Kitke!-hankkeen projektipäällikön ehdottaman kirjan, jossa kerrotaan Kitke!-hankkeesta ja siinä kehitetyistä työmallista. Hanke kehitetty kunniaväkivallan ehkäisyä varten ja täten vastasi toiseen tutkimuskysymykseen.	Koljonen, Päivi - Matinheikki-Kokko, Katja (toim.) 2011. Osallistava monikulttuurinen sosiaaliohjaus.
Manuaalinen haku	naisiin kohdistuva väkivalta AND ehkäisy	Hakua ei rajattu	STM:n julkaisuarkiston julkaisema Naisiin kohdistuva väkivallan vähentämisen ohjelma. Ohjelma valittu sisällön perusteella, sisältö vastaa toiseen tutkimuskysymykseen.	Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma.
Manuaalinen haku	maahanmuuttajanaiset ja väkivalta	Hakua ei rajattu	STM:n julkaisema Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta -opas. Opas valittu sisällön perusteella, sisältö vastaa toiseen tutkimuskysymykseen.	Kyllönen-Saarnio, Eija – Nurmi, Reet 2005. Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta - opas sosiaali- ja terveysalan auttamistyöhön.
Manuaalinen haku	honour-related violence uk	Hakua ei rajattu	Civitas-projektiin kuuluva raportti kunniaväkivallan ilmenemisestä ja ehkäisystä Iso-Britanniassa. Raportti valittiin osaksi aineistoa, koska se vastasi tutkimuskysymyksiin.	Brandon, James – Hafez, Salam 2008. Crimes of the Community. Honour-based violence in the UK.

Aineiston analyysitaulukko

Tekijä, vuosi, maa	Tutkimuksen nimi	Tarkoitus	Kohderyhmä (otos)	Aineiston keruu ja analyysi	Tulokset	Muuta
Leppäkoski - Paavilainen, 2013, Suomi	Interventions for women exposed to acute intimate partner violence: emergency professionals' perspective	Tutkia ensiapuasemien henkilökunnan käyttämiä interventioita ja käytänteitä kohdattaessa akuutin lähisuhdeväkivallan uhreja.	Suomalaisten ensiapuasemien hoitohenkilöstö (n=950)	Aineisto on kerätty kolmesta (3) yliopistollisesta keskussairaalarasta, 10 keskussairaalarasta, 13 aluesairaalarasta ja kahdesta (2) suuresta terveyskeskuksesta. Aineisto kerätty kyselylomakkeilla, vastauksia saatiin 51% (n=488). Aineisto analysoitu kvantitatiivisilla menetelmillä, Khiin neliö-testillä testattiin tulosten tilastollinen merkittävyys.	Yhteisillä käytänteillä ja kirjallisilla ohjeilla merkitystä uhrin ja väkivallan tekijän hoitopolun suunnitteluun. Auttamispolun suunnittelu ja avuntarjoaminen parani hyvän yhteistyön ja moniammatillisuuden avulla. Henkilöstön koulutuksen määrä lähisuhdeväkivallasta vaikutti interventiossa käytettävien metodien monimuotoisuuteen. Lähi-piirissään väkivaltaa kokeneet ottivat asian puheeksi herkemmin.	Tutkimus käsittelee vain naisiin kohdistuvaa väkivaltaa heteroseksuaalisissa suhteissa: nainen on uhri, mies väkivallan tekijä. Tutkimus keskittyy vain fyysiseen väkivaltaan

<p>Alizadeh - Törnkvist - Hylander, 2011, Ruotsi</p>	<p>- Counselling teenage girls on problems related to 'protection of family honour' from the perspective of school nurses and counsellors</p>	<p>Teoreettisen toimintamallin tuottaminen koulu-terveydenhoitajien ja kuraattorien kohtaavat perheen kunnia- ja arvokysymysten parissa kamppailevia nuoria tyttöjä.</p>	<p>Neljä (n=) koulu-terveydenhoitajaa ja kuusi (n=6) kuraattoria.</p>	<p>Aineisto kerätty yksilohaastatteluilta, joiden tulokset koodattu ja kategorisoitu. Analyysissä käytetty grounded theory –menetelmää tuottamaan uutta tietoa aiheesta.</p>	<p>Tutkimuksen päätuloksena oli turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin sekä tilan luominen kunnia-asioiden parissa kamppailevien tyttöjen ehdoilla. Avun saatavuus nostettiin tärkeäksi keinoksi. Neljä auttamisvaihtoehtoa: tytöt löytävät annetun tiedon ja tuen avulla omat keinot paeta ongelmia, vanhempien mukaan ottaminen keskusteluun tyttöjen luvalla, tyttöjen auttaminen salassa vanhemmiltaan, keskustelumahdollisuuden tarjoaminen ilman mahdollisuutta puuttua asiaan.</p>	<p>Otoksen pienen koon vuoksi koulu-terveydenhoitajia ja kuraattoreita käsitelty yhtenä ryhmänä. Suurempi ja monikulttuurisempi otos olisi tuottanut aiheesta laajemman kuvan. Ongelmat perheen kunnian suojelemisesta käsitelty henkilökunnan näkökantilta.</p>
--	---	--	---	--	--	--

<p>Alizadeh - Törnkvist - Koçturk – Hylander, 2010, Ruotsi</p>	<p>Counselling - young immigrant women worried about problems related to the protection of 'family honour' from the perspective of midwives and counsellors at youth health clinics</p>	<p>Luoda teoreettinen malli edistämään tietoutta, siitä kuinka Ruotsin ensihoidossa toimivien nuorisoklinikoiden henkilökunta huomaa ja käsittelee perheen kunnian suojelemaan liittyviä ongelmia.</p>	<p>Seitsemän (n=7) kättilöä ja viisi (n=5) kuraattoria.</p>	<p>Aineisto kerätty neljän ryhmähaastattelun avulla. Aineisto analysoitu grounded theory-metodilla.</p>	<p>Henkilökunnan suurin huoli välttää naisten tilanteen pahenemista. Kolme auttavaa teemaa: luottamuksellisen turvapaikan luominen, riskien kartoittaminen, huolta vähentävien keinojen käyttö. Tiedon tarjoaminen ja avun/tuen saaminen nostetaan tärkeään rooliin. Tutkimuksen mukaan nuorisoklinikat avainasemassa perhekunniaan liittyvien seurausten ehkäisemissä. Kunniaan liittyvät ongelmat ovat Ruotsissa uusi ilmiö, minkä johdosta yhteisiä sääntöjä ja ohjeita asian kohtamisesta ei ole.</p>	<p>Haastattelut liian lähellä toisiaan, mikä rajoitti aineiston riittävää analysointia niiden välissä. Teoreettinen malli on luotu henkilökunnan näkökulmien perusteella.</p>
<p>Shlytter - Linnell, 2010, Ruotsi</p>	<p>Girls with honour-related problems in a comparative perspective</p>	<p>Tavoite oppia havaitsemaan kunniaan liittyvien ongelmien laukaisevia tekijöitä 13-18-</p>	<p>37 (n=37) Ruotsin läänioikeudessa käsiteltyä oikeusprosessilla</p>	<p>Aineisto kerätty kirjallisista selvityksistä vuoden 2006 tapauksista. Aineisto on analysoitu kvantitatiivisella</p>	<p>Kunniaväkivaltaan liittyvien tapausten kohdalla kaikki tytöt</p>	<p>Tutkimuksessa vertailtiin kunniaan liittyvien ongelmien parissa kamppaile-</p>

		vuotiaiden tyttöjen jokapäiväisessä elämässä.	lista huostaanottilannetta, joista 13 (n=13) kunniaan liittyvien ongelmien seurausta.	tekstianalyysillä.	olivat kokeneet henkistä väkivaltaa ja 11 heistä fyysistä väkivaltaa. Väkivallan tekijöinä olivat toimineet isät, äidit ja veljet. Eroksi kunniaväkivallan kanssa kampailevien tyttöjen ja otoksen muiden tyttöjen välillä on vanhempien kontrolloiva käyttäytyminen ja rankaiseminen. Kunnia-ajattelu on uusi ilmiö sosiaalipalveluille, minkä vuoksi tapauksia ei tunnisteta.	vien tyttöjen kokemuksia tyttöihin, joilla on muunlaisia sosiaalisia ongelmia. Kunnia-ryhmään valikoitiin kuuden kriteerin mukaan, joista vähintään neljän kriteerin oli täytettävä.
Gilbert - Gilbert - Sanghera, 2004, Iso-Britannia	A focus group exploration of the impact of izzat, shame, subordination and entrapment on mental health and service use in South Asian women living in Derby	Tavoite tutkia aasialaisten brittinaisten omien kokemusten pohjalta kunnian, häpeän, alistamisen ja tilanteesta pakenemisen vaikeuden merkityksiä ja sitä, miten ne vaikuttavat mielenterveyteen ja avun hakemiseen.	3 (n=3) kohde-ryhmää. Kohde-ryhmät koostuivat aasialaisista brittinaisista, jotka olivat 16->41 -vuotiaita.	Tutkimuksessa fenomenologinen lähestymistapa. Aineisto kerätty kohde-ryhmille suunnatuista kyselyhaastatteluista, haastattelussa käytetty autenttisia tilanteita. Aineisto analysoitu kvalitatiivisin menetelmin.	Perheen kunnian säilyttäminen nousi voimakkaasti esiin ja se yhdistettiin mielenterveydellisiin ongelmiin ja vaikeuteen hakea apua. Kunnia-kysymykset yhdistettiin myös	Tutkimustulokset ovat vertailtavissa muihin samasta aiheesta tehtyjen tulosten kanssa, mutta lisätutkimuksia aiheesta tarvitaan. Tutkimuksen otosten ryhmäkokoja ei mainittu. Haastatteluissa

					<p>tilanteisiin, joissa nainen ei pysty pakenemaan suhteesta. Avun hakemisen vaikeudeksi yhdistettiin pelko tietojen leviämisestä ja häpeästä sekä luottamuspula asiakkaan ja auttajan välillä. Tutkimuksessa kuvataan psyykkistä ja fyysistä väkivaltaa liittyen kunniaan, häpeään, alistamiseen ja pakenemisen vaikeuteen.</p>	<p>käytetyt autenttiset tilanteet eivät olleet naisten omia kokemuksia vaan aikaisemmin ilmenneitä tilanteita, joiden pohjalta naiset vastasivat haastattelukysymyksiin.</p>
--	--	--	--	--	--	--